

HUDOBŇNÝ ŽIVOT 74

4. III. 1974

Roč. VI.

Cena 2,— Kčs

4

K článku o rozhlasovej hudobnej žatve: Vladimír Slujka, Olga Odzganová (v strede), Zdenka Bernátová (vpravo) spolu s redaktorkou Milicou Zvarovou a na tretej snímke je Irena Holáková.

Rozhlasová hudobná žatva

Jednotlivé redakcie **Cs. rozhlasu** v Bratislave predkladajú — vždy na začiatku nového roku — svoje najlepšie minulo-ročné relácie, aby sa ich tvorcovia uchádzali o niektorú z cien **Rozhlasovej žatvy**. Je to vrcholná rozhlasová udalosť, pri ktorej sa komisie vyslovujú k estetike rozhlasovej práce, k redakčným metódam i k celkovým hodnotám. Hlavná redakcia hudobného vysielania v tomto roku predložila porote 11 relácií, dôstojne reprezentujúcich jej prácu. Po ich vypočutí, diskusiách i viacnásobnom uvažovaní si štátna a kritická žatva, porota udelila I. cenu relácii **PASTIERSKE VIANOCE**, ktorú redakčne pripravil Vladimír Slujka so skladateľom Svätom M. Terrayovou (transkripcie, výber a zostava poézie). Je to ucelená kompozícia, ktorá vychádza z pastierskych a valaš-

ských piesní, pozbieraných v minulom storočí Andrejom Kmetom. Staré tradičné hudobné a poetické zvyky skĺbili autori relácie do zaujímavého pásma: predkladajú na novej spoločenskej úrovni staré národné zvyky, napodiv široko tematicky zamerané, brilantne interpretované poprednými slovenskými hercami, v citlivej, rozhlasovo perfektne zorientovanej réžii V. Rusku. Stračina svojráznym, jemu vlastným, neodporovateľným spôsobom urobil na základe Kmetových nápevov dobre počúvateľné medzihry, nikde nevybočujúc z celkovej nálady, vkusu a spádu relácie.

Komisia dala na druhé miesto reláciu **HUDEBA JE SÚČASŤOU MŇOHO ŽIVOTA**, ktorú pripravili redaktorky Zdenka Bernátová a Olga Odzganová. Rozhlasoví poslucháči tu rozprávajú o tom, čo hudba pre nich znamená, ako vnáša estetickosť

Ondrej Demo.

do ich života — a neraz priam odkrývajú zákonitosti počúvania hudby. Touto reláciou vyvrcholil cyklus kvízových otázok. Hodnotilo sa zvlášť to, že ide o prvú ucelenú rozhlasovú inventúru hudobných zážitkov a vedomostí širokej obce poslucháčov. Texty číta I. Jenča a v relácii sú uplatnené ozajstné perly hudobnej minulosti i prítomnosti.

Na treťom mieste sa umiestnil **SPOLOČNÝ PRIAMY PRENOS BRATISLAVSKÉHO A ANTWERPSKÉHO ROZHLASU**, ktorý za našu stranu pripravila Irena Holáková. Obe stanice tu prezentujú piesne a tance minulých storočí, pričom každá z nich sa orientuje na určité historické perličky, usiluje o dokonalú modernú reprodukciu a náročné technické zvládnutie. Prekvapila sviežosť, pohotovú návaznosť a spád relácie — sprievodné texty sú uvažované, nevťieravo propagujú umelcov i skladby.

Cestné uznanie dostala relácia redaktora Františka Horu **ČAS VÁŽNYCH ROZHODNUTÍ**, výber čílskej hudby s nápadným akcentom na piesne revolučné a protestné, znamenité korešpondujúci so všetkým tým, čo vieme o pokrokových čílskych ľudoch, o ich hrdinstve a vlastenectve. Hora, ktorý reláciu aj komentuje, necháva vyniknúť vzduchu, útočnosti a revolučnému napätiu, ktoré boli typické pre demokratické Chile v čase pred fašistickým prevratom.

Komisia s veľkým zaujímam a pozitívnym hodnotením prijala aj ďalšie relácie. Páčila sa relácia Ondreja Demu a Svätovára Švehlu **ŽIVOT A PÍSEŇ**. Autori ju stavajú i na

originálnych zápisoch z terénu, na piesňach a ľudových muzikách, ktorých sa nedotkla postupujúca civilizácia. Ondrej Demo, skúsený rozhlasový praktik vie zoradiť sled účinných až fascinujúcich snímok (ktoré vrcholila hneď v prvej časti vo vystúpení Anny Rusňákovovej).

Výborne sa počúva relácia Zdenka Čóna HEJ, **SLNKO VYCHODÍ**, ktorá vychádza z rozprávačského umenia a schopnosti sebaportrétovať zasl. umelca Bartolomeja Urbanca. Urbanec drží celú reláciu v humornej polohe, dokáže urobiť viac znamenitých a dobre stylizovaných vyznaní a pozitívne koncipuje i svoj vzťah k masovej spoločenskej piesni, ktorej je ozajstným znalcom a pre ktorú má bezprostredné ľudské i umelecké dispozície. Redaktorka Zuzana Antošková si prizvala speváčku Lubu Baricovú, aby sa spolu pokúsili vytvoriť zaujímavú reláciu **POVÁNKA DO OPERY**. Baricová hovorí o svojich speváckych láskach, a tak vlastne súčasne propaguje ich umenie i prácu opery vôbec. Je to oveľa viac než bežný rozhlasový operný koncert. Umelkyňa vie niektorým partitám vdychnúť pozoruhodnú silu, hoci niektoré formulácie textu by si žiadali azda ešte väčšie estetické vybrúsenie. Redaktorka Etela Čárska vytvorila spolu s dr. T. Ursinyovou reláciu **OD RUSKEJ TRADÍCIE K SOVIETSKEJ SÚČASNOSTI**. Je to pokus o živú, voľnú, prevažne improvizovanú reláciu, kde sa počíta s improvizácijným umením prizvaných hostí. Relácia poskytuje viac málo známych informácií, niekedy má názvy netradičnosti, oslabujú ju však príliš dlhé výstupy niektorých opýtaných. V celkovom vyznení má väčšiu váhu slovo než hudba. Redaktorka Čárska zadala aj zaujímavú reláciu **BAROK, AKO HO NEPOZNÁME**, kde spoluprac-

ovala s dr. E. Ballovou a J. Albrechtom. Defilujú tu málo známe skladby z baroka, interpretované poprednými európskymi združeniami. Zámer — ukázať baroko bez cirkevnej patetickosti — sa tu naprosto

Zuzana Antošková.

dosiahol. Relácia navyše disponuje perfektnými technickými nahrávkami. Možno, že menej by tu bolo viac, a niekde i spojujúci text mohol byť o čosi rozhlasovejší. Pozornosť vyvolali nahrávky z rozhlasovej stanice Banská Bystrica, ktoré pripravil redaktor Milan Jesenský, zaujímavé netradične, v mnohom vynalievavé a dobre sa počúvajúce nahrávky ruských a sovietskych piesní. Naznačujú, že autor úprav a instrumentácií má vkus, môže veľa spraviť v danej oblasti a zrejme si vie s touto problematikou poradiť.

Tohtoročná Rozhlasová žatva mala vcelku lepšiu úroveň než vlani. Dokázala, že Hlavná redakcia hudobného vysielania sa usiluje o dobré relácie. Niekedy v tomto úsilí dosahuje nadpriemernosť.

ZDENKO NOVÁČEK

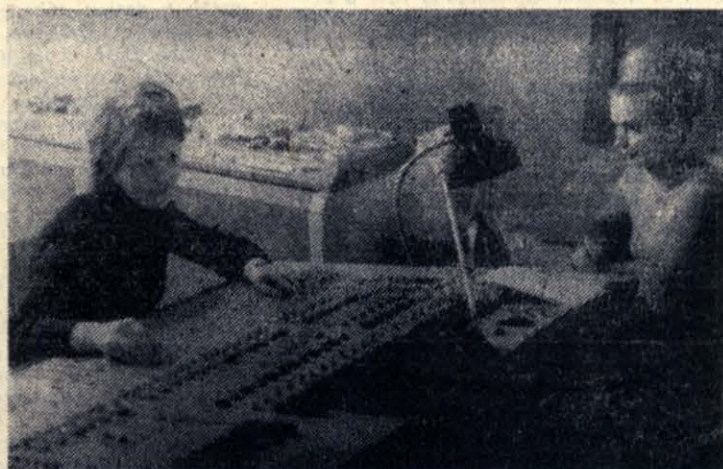

Anketa
k Roku
českej
hudby

Dr. Ludovít Rajter

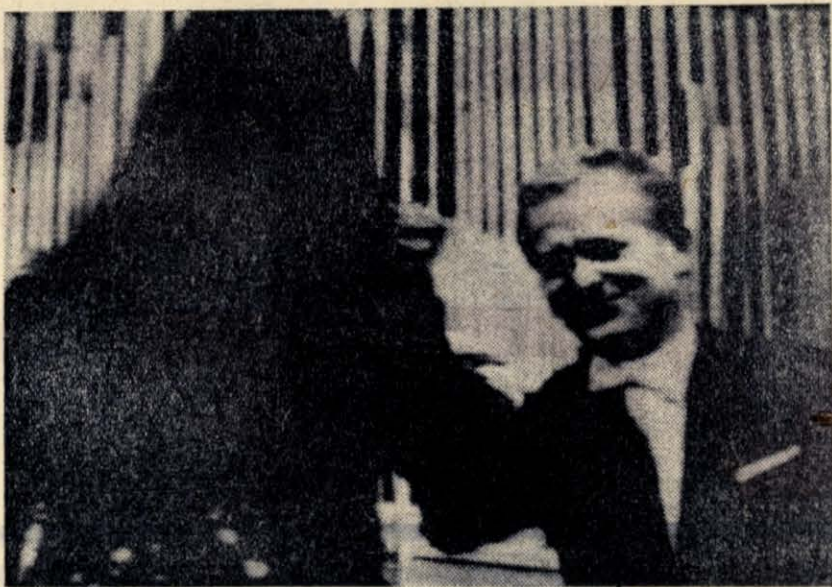
Už v študentských časoch som sa zoznámil s českou hudbou a čím ďalej som pokračoval v hudobných štúdiách, tým viac sa mi stala blízkou. Hlavne skladby Antonína Dvořáka som študoval veľmi dôkladne a rád som hrával — ešte ako mladý violončelista — jeho komorné diela, z nich zvlášť známe trio „Dumky“. Zaujala ma krásna jednotlivých častí: lyrickosť pomalých a priam dramatická výbušnosť rýchlych. Dirigentská skúsenosť? Dvořáková instrumentácia je vždy zaujímavá a farebne bohatá, pretože znie jeho orchester tak vynikajúco. Partitúry tohto veľkého českého majstra sú pre mňa nevyčerpatelným zdrojom a skoro každodenným čítaním. Moja láska k Dvořákovskej tvorbe trvá podnes. Veľmi rád uvádzam jeho orchestrálne kompozície nielen doma, ale aj v zahraničí. Niet takmer koncertného zájardu v programoch ktorého by nefigurovalo aspoň jedno dielo Antonína Dvořáka.

Etela Čárska so zvukovou technikou Evou Irmanovou. Snímka: J. Kóbe

Obsažné rokovanie SHR

Dňa 22. januára t. r. stretli sa členovia SLOVENSKEJ HUDOBNEJ RADY na zasadnutí SHR, ktoré viedol jej predseda prof. JÁN CIKKER. Správu festivalového výboru BHS o pripravách a realizácii Bratislavských hudobných slávností 1973 predniesol predseda festivalového výboru BHS prof. dr. JURA HALUZICKÝ. Kladne sa hodnotí angažovanie špičkových umelcových síl, dramaturgia i podiel slovenskej hudby na festivale. Súčasne predseda festivalového výboru informoval o programových akcentoch, pracovných podujatiach a predbežne stanovenom programe BHS 1974. V diskusii k prednesenému programu sa zdôrazňovala zásada — neist cestou kvantitatívneho rozširovania, ale prehlbovania kvality a ideovej koncepcie festivalu. Dr. LADISLAV MOKRÝ referoval o Valnom zhromaždení Medzinárodnej hudobnej rady (Lausanne), koncipovanom ako súčasť osláv 25. výročia MHR. Riaditeľ Slovkoncertu LUBOMÍR ČIZEK predniesol správu o pripravách Bratislavskej lry 1974, o opatreniach pre zabezpečenie čo najvyššej kvality domácich autorských príspevkov a ich interpretácie. Ďalej odznali informácie o príprave Svetového dňa hudby (17. apríl 1975), o príprave na stretnutie Československej a západonemeckej hudobnej rady, o Týždni MHR. Riaditeľ Slovenského hudobného fondu ALOJZ STUŠKA referoval o výsledkoch autorskej súťaže k 30. výročiu SNP — o jej úrovni i o zabezpečení predvedenia odmenených prác. SHR vysoko ocenila iniciatívu SHE, ktorý v spolupráci s CHF súťaž realizoval a pohotovo pripravil notové materiály na šírenie súťažných diel.

Snímka: P. Breier

Z kritik

Koncom januára hostoval v Českej filharmónii šéfdirigent ŠF z Košíc Bystrík Režucha. Kritiky, ktoré komentujú jeho výkon by sme mohli uviesť vetami z referátu Jaromíra Kříža vo Večerní Prahe: „Dirigovať CF je významné. Doposiaľ sa nestalo, že by niektorý z týchto koncertov nepreukazoval maximálne tvorivé vypätie zo strany mladého umelca...“ Zrejme táto zodpovednosť sprevádzala aj Režuchov výkon, ktorý je prijatý veľmi kladne. B. Režucha zaradil do koncertu Grešákovú predohru Améby, Koncert pre husle, klavír a orchester od Štěpána Luckého a Sibeliovu 2. symfóniu. Jaromír Kříž o tom píše: „Bystrík Režucha sa ako dirigent uviedol veľmi sympaticky. Ovláda partitúry i orchester s istotou, nechýba mu invencia a temperament. Ak bolo interpretačne najhodnotnejšie jeho predvedenie Grešákovy predohry, tak môžeme povedať i to, že k priblíženiu obsahu Sibeliovej symfónie spravil takmer všetko, čo je možné.“

V Svobodnom slove [z 29. I. t. r.] sa o. i. píše: „Bystrík Režucha prišiel dôkladne pripravený, s jasnou koncepciou, preukázal dostatok muzikantskej fantázie, inteligencie a demonštroval jasné, citlivo modelujúce gesto“. V podobnom kladnom tóne sa nesie aj kritika uverejnená v Ľudovej demokracii [31. I. t. r.].

Profily mladých

Valéria Hrdinová-Kellyová je predstaviteľkou mladšej generácie slovenských klaviristov. Navštevovala LŠU v Bardejove, neskôr pokračovala v štúdiu na Konzervatóriu v Košiciach (pod vedením M. Mašíkovej-Hemerovej) a na JAMU v Brne u prof. Schäfera a Janderu. Absolvovala v r. 1967.

Akú dráhu ste si vybrali po absolvovaní vysokej školy?

— V r. 1967 som nastúpila na Konzervatórium v Žiline, kde som pôsobila ako pedagóg a koncertná korepetitorka. Od r. 1970 pracujem ako korepetitorka na Bratislavskom Konzervatóriu. V Žiline bolo korepetítorov menej, čo v podstate znížilo

žovalo možnosť ich špecializácie pre určité druhy nástrojov, alebo spev. V Bratislave je nás viac, takže určité zameranie je možné.

Aké možnosti ste získali príchodom do Bratislavy?

— Sporadicky mi poskytuje koncertné príležitosti Zväz slovenských skladateľov. Premiérovala som v rámci BHS v roku 1971 — s orchestrom Košickej štátnej filharmónie pod taktovkou Bystríka Režucha — Klavírny koncert A. Očenáša. Vystúpila som s ním na paralelných podujatiach v Trnave a v Nitre. Ako sólistka, prípadne komorná hráčka som sa predstavila v rámci zväzových autorských jubilejných večerov (z tvorby M. Vileca, Š. Jurovského a A. Albrechta). Mám tiež prísľub na niekoľko vystúpení v rámci tohtoročných osláv výročia SNP. Sústavne spolupracujem s členom SOČR v Bratislave — klarinetistom Antonom Hruškom — na vystúpeniach a pri rozhlasových nahrávkach. V našej malej krajine je nás príliš veľa, a tak je naozaj ťažké preraziť na koncertnom pódii. Častočne to zavinuje aj pomerne malý dopyt po vážnej hudbe na vidieku. Je to tým bolestnejšie, že napr. v českých krajoch majú v každom menšom mestečku nejaké koncertné podujatia. U nás sa takáto tradícia ešte iba buduje. Musíme s tým predbežne počítať — a čakať na zlepšenie situácie...

Čo súdite o povolani koncertného korepetítora?

— Klad vidím v tom, že člo-

vek sa dostáva sústavne (i keď len v rámci komornej hry) na koncertné pódium. Tienistou stránkou je kvantum nových skladieb, ktoré treba študovať. Pritom nie je vždy dostatok času pre podrobné zvládnutie problematiky, ktoré dielo prináša.

Vystúpili ste v zahraničí?

— Áno — v rámci školských výmenných koncertov: v Kyjeve som sprevádzala mladých huslistov z Bratislavského Konzervatória, na súťaži v Glasgowe huslistku Habovštiakovú a s Orchestrom mesta Žiliny som predviedla v Šibeniku (Juhoslávia) Beethovenov III. klavírny koncert.

Účinkovali ste na niektorej z prehliadok, ktoré organizuje Zväz slovenských skladateľov?

— Ako komorná hráčka som vystúpila na Prehliadke mladých interpretov v Trenčianskych Tepliciach (v r. 1970 a 1971) a na Prehliadke slovenskej tvorby v r. 1969 v Trnave a v Žiline. Ako sólistka som uviedla na Prehliadke slovenského koncertného umenia v r. 1968 Hatrikovo Concertino in modo classico. Sekcia koncertných umelcov pri Zväze skladateľov sa snaží uľahčiť mladým umelcom začiatky koncertnej dráhy. Moje plány? Prpravujem sa na aprobačný celovečerný recitál pre vstup do Sekcie koncertných umelcov. Uvediem na nom 1. Beethovenovu sonátu, Schumannovu Fantáziu op. 17, zo slovenskej tvorby Klavírnu suitu A. Albrechta a niečo zo svetovej moderny. —vč—

Na čom pracujete?

...odpovedá klavirista Dušan Stankovský, odborný asistent katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty UK v Trnave:

— Uvažujem o novej koncepcii vyučovania klavírnej hry

Cena mieru speváckemu zboru

Československý mierový výbor udelil — na návrh obidvoch národných mierových rád a ďalších organizácií NF — Československú cenu mieru desiatim kolektívom. Medzi nimi je aj Robotnícky spevácky zbor, nositeľ Radu práce vo Zvolene. Dňa 11. decembra m. r. im túto cenu odovzdal predseda Slovenskej mierovej rady prof. MUDr. Viliam Thurzo, DrSc. Robotnícky spevácky zbor vo Zvolene v priebehu jedného desaťročia získal dve vysoké vyznamenania: v roku 1963 Rad práce a v r. 1973 Československú cenu mieru za dlhoročnú záslužnú politickú a kultúrnu prácu doma i v zahraničí.

Robotnícky spevácky zbor vo Zvolene oslávil minulý rok 90. výročie založenia. Vznikol roku 1883 ako súčasť Robotníckeho spolku pri továrni na plech — Union. Jeho činnosť bola od samého začiatku uskutočňovaná v rámci úzkej spolupráce s bratským českým národom, keďže prvými dirigentmi boli Česi (Vojtech Čada, Bredler, Novotný, Hollas, Vévoda). Ale aj prví hudobníci boli zväčša Česi. Robotnícky spevácky zbor, bol svojho času jediným kultúrnym a osvetovým telesom v meste a širokom okolí. Od roku 1911 v ňom pôsobilo 500 spevákov. Jeho činnosť je bohatá. Od roku 1945 až dosiaľ uskutočnil 918 vystúpení, z toho 282 koncertov (v tom 44 výchovných koncertov). 503 vystúpení pri slávnostných príležitostiach, 117 vystúpení v spolupráci s výborom pre občianske záležitosti a 16 vystúpení na súťažiach a festivaloch. Dnes tento zbor združuje 60 spevákov, ktorí nezištne — s láskou a nadšením — šíria krásu zborovej tvorby. Dirigentom a umeleckým vedúcim zboru od roku 1949 je dr. Ján Halaj, odborný asistent Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici. Nezištná práca výboru a členov spevokolu, ako aj výdatná pomoc nadradených orgánov sú zárukou, že tieto dve vysoké vyznamenania sa dostali do správnych rúk. —hj—

ŠKOLA A HUDBA

Úspešný experiment

Ak sledujeme vývoj nástrojovej hry na rôznych súťažiach, musíme konštatovať, že dosiahol mimoriadny rast a úroveň. Podnecuje to najmä pedagógov LŠU k zamysleniu — veď žiaci, ktorí sa na súťažiach prezentujú, sú niekedy vekovo mladí a svoju nástrojovú hru začínajú už oveľa skôr, než vstupom do hudobnej školy. Potvrdzuje to napr. každoročná súťaž v Ústí nad Labem. Poprední psychologovia sa zhodli v tom, že deti v predškolskom veku (4—6-ročné) sú veľmi vnímavé práve pre hudobnú výchovu, pomocou ktorej sa osobnosť dieťaťa oveľa rýchlejšie rozvíja. Samozrejme, musí sa robiť primeraným, hravým spôsobom — s pedagógom, ktorý sa vie prispôsobiť detskému mysleniu. Poľemizuje sa aj o tom, či investovanie tejto práce nie je zbytočné, predčasné, že staršie deti pokračujú v hudobnom štúdiu rýchlejšie.

Rozporné stanoviská podnietili k zaujímavému bratislavskému experimentu. V rámci Metodického centra v Bratisla-

ve sa vytvorili podmienky na hľadanie mladých talentov. V školskom roku 1972 až 1973 bola poverená učiteľka A. Mašíšková z Ľudovej školy umenia Miloša Ruppeldta (Dibrovovo nám. č. 2) v Bratislave — ktorá má mimoriadny vzťah k deťom vekovo mladším — pravidelným vyučovaním predškolskej Hvy na Materskej škole (Nedbalova ulica). Pracovala pravidelne raz do týždňa s deťmi 4—6-ročnými. Rôznymi pohybovými, rytmickými hrami, sprevádzanými Orffovým inštrumentárom pestovala u detí hlavne sluchové a rytmické citenie. Práca sa jej mimoriadne dobre darí. Deti sa počas roku aj verejne prezentovali. V školskom roku 1973-74 vybrali z detí na LŠU skupinku v počte 12 detí. Niektoré sú i naďalej „škôlkarmi“, ostatní prváčikmi ZDS. Aj v tomto roku ich vedie tá istá učiteľka. Deti, ktoré ešte nevedia čítať a písať, vedia krásne intonovať, ba naučili sa aj notové písmo a sú pripravené k nástrojovej hre tak, ako žiaci z PHV. Samozrejme, je to vďaka temperamentnej učiteľke, ktorá svoj systém práce má presne premyslený. V druhom polroku (od 1. II. 1974) sa deti rozdelili do nástrojovej

hry — k učiteľom, ktorí majú vlastný záujem o prácu s vekovo mladšími deťmi. Tu sa vynára ďalší problém: vyučovací postup s deťmi vekovo mladšími — v nástrojovej hre. Pre klavír je metóda spracovaná na základe riekaniek a pesničiek. Učiteľka LŠU sa s ňou budú oboznamovať v rámci Metodického centra. (Práca bola navrhnutá aj na pedagogické čítanie.) Podobne sa pracuje na novom postupe i v hre na husle.

JANA HRDINOVÁ

Piesne pre najmenších

Pod týmto názvom vyšla v SPN metodická príručka pre učiteľky materských škôl, ktorá obsahuje piesne pre detský hlas s rozličným nástrojovým sprievodom. Autor Štefan Kantor usporiadal piesne podľa národnosti — so zreteľom na vekové schopnosti detí, prízeraiac nielen na ich hravosť, vese-

losť, najmä však na umeleckú a citovú výchovu. Každá pieseň má krátku charakteristickú predohru, ktorou autor sleduje spojenie recepcijnej zložky s vokálnym prejavom. Má za úlohu uviesť deti do príslušnej tóniny, tempa a nálady. Inštrumentálne úpravy sú nielen pre klavír, ale aj ľahkoovládateľné nástroje a pri väčšine piesní nájdeme nenáročnú, technicky ľahkú klavírnu úpravu, ktorých harmonia aj štruktúra je zladená s úpravami pre ostatné nástroje. Nakoľko nie každá materská škola má dostatok hudobných nástrojov, volí autor rozmanité úpravy, poskytuje viac možností výberu vhodných skladieb. Okrem toho podáva charakteristiku a spôsob hrania na ľahkoovládateľných nástrojoch.

Publikácia St. Kantora, originálna v oblasti metodickej i kompozičnej, rozširuje piesňový repertár a obohacuje hudobnú výchovu nielen pre materské školy, ale možno ju použiť aj v nižších ročníkoch ZDS (tiež v prípravných ročníkoch LŠU). Piesne sú vhodné aj na oživenie školských slávností a rodičovských besied.

DÁNA JAKUBCOVÁ

...o práci a plánech

Mám to šťastie, že sa stretávam s vami po dvoch presvedčivých úspechoch. V SF ste uviedli s veľkým úspechom diela Kresánka, Mozarta a Schuberta a v SND jedinečné hudobné naštudovanie Bartókovo Modrofúza. Z tohto, ale i celého radu minulých dirigentských činov usudzujem, že Bratislava má priaznivý vplyv na vašu sústredenú prácu.

— V Bratislave som spokojný, je tu akási intimita pracovného prostredia. Vyhovuje mi — rovnako, ako nadšený kolektív ľudí, s ktorým spolupracujem. Tým nechcem povedať, že do Prahy sa vraciam menej rád, než predtým.

Počas pôsobenia na Slovensku ste uviedli niekoľko slovenských diel — niektoré i premiérové. Čo pripravujete k výročiu SNP?

— V pláne opery a baletu SND máme perspektívne baletné predstavenie z diel J. Cíkera a M. Nováka. Možno mi k tomu ešte niečo pribudne.

Ako českému dirigentovi je vám iste veľmi blízka najmä hudba českých majstrov...

— Dirigujem veľmi rád každú dobrú muziku. Doposiaľ som mal šťastie, že som nemusel študovať to, čo som nechcel. Z českých diel je mi zvlášť

Často ste hosťom popredných zahraničných orchestrálnych telies. Myslite si, že obecenstvo chce počuť vždy znova diela známych majstrov?

— Ak si myslíte, že zahraničie má neobvyčajný záujem o novinky, musím vás sklamať. Hoci dirigenti, aj interpreti zaraďujú do programov i novšie diela, ťažisko záujmu zahraničných agentúr tkvie v klasických inštrumentálnych koncertoch a v romantických symfóniách.

Dirigujete scénické diela i symfonické koncerty. Ktorej práci dávate prednosť?

— Keby som nemal rád oboje, určite by som ani jednu z nich nerobil. No taká Novosvetská i Rusalka sú pre mňa rovnakými drámami, riešiacimi hudobné i ľudské zápasy.

Vaše dirigentské gestá, majstre, sú vzdialené pôhmu takovému. Kreslíte uvoľnené línie — plné ušľachtlosti a decentnej elegancie. Čo súdite o dirigentskej technike?

— Som presvedčený, že vlastná koncepcia dirigenta a technika dirigovania spolu úzko súvisia. Gestá sú vonkajším prejavom toho, čo dirigent cíti. Sú takmer jediným dorozumievacím kanálom medzi dirigentom a interpretmi.

Hovoríte — takmer jediným. To ostatné je pravdepodobne podstatou dirigentského umenia. Mohli by ste to definovať?

— Asi ťažko, no uvediem príklad: Václav Talich o sebe tvrdil, že neopľýva mimoriadnou dirigentskou technikou. Ale silou osobnosti a neobvyčajným intelektom dosiahol neopakovateľné fluidum. A v tom sú korene dobrého dirigenta.

Máte i nesplnené plány?

— Rád by som sa vyrovnal s Borisom Godunovom. Cítim však veľkú zodpovednosť k tomu dielu, nakoľko som ho počul v perfektnom naštudovaní Zdeňka Chalabala. Nie je to tak dávno, čo som stál pred problémom, ako sa vyrovnáť s Brahmovými symfóniami. Dnes sa cítim dlžníkom k odkazu Mahlera a Brucknera, ktorých by som chcel študovať súčasne, pretože ich tvorba úzko súvisí.

Zhovárala sa:

VLASTA ADAMČIAKOVÁ

Malá bilancia

Treba priznať, že napriek veľkolepému štartu do Roku českej hudby (predovšetkým v rozhlase a pod.), spôsobila hotozáplava rôznych jubileí a výročí (hneď v januári a februári t. r.) nemalo rozpakov nielen v našej tlači, ale aj pomerne málo pripravenej pedagogickej oblasti. Iste — nejde o mechanický sled výročí, ale o tvorivý výber, o pripomenutie takých jubileí, ktoré majú čo povedať dnešku a budúcnosti. Nebude azda zbytočné, keď urobíme akúsi „malú bilanciu“ za januárom a februárom Roku českej hudby a dodatočne pripomenieme niektoré vybrané osobnosti, alebo premiéry.

Hneď 1. januára uplynulo 75 rokov odvtedy, čo v pražskom Národnom divadle zaznela po prvýkrát Foersterova opera „EVA“. Libreto si napísal sám skladateľ podľa drámy G. Preissovej. I keď cenu v súťaži, do ktorej dielo zasial, nedostal, stal sa priekopníkom éry modernej českej opery realistického štýlu. Päť rokov po Eve mala premiéru v Brne Janáčkova Jenůfa (1904), takisto podľa predlohy Preissovej... Dňa 10. januára by sa dožil skladateľ Rudolf Kubín z Ostravy šesťdesiatpäť rokov (zomrel 11. I. 1973). Napísal nielen diela „populárne“, ale aj dobré opery („Naši furianti“, „Pasekáři“), ktoré sa málo hrajú. Významný dirigent a zabudovaný skladateľ Jar. Vogel, rodák z Plzne (o. i. autor opery „Mistr Jíra“ — predvedenej v pražskom ND) by mal 11. januára osemdesiat rokov. Na konci svojho života sa preslávil svojou — v niekoľkých jazykoch vydanou — knihou o Janáčkoví. Dokazujú Vogelovu dôvernú znalosť diela i vysokú úroveň analýz, veľkorysosť hodnotení a syntéz.

Uprostred januára sa pri spomienke na sedemdesiatku režísera H. Theina celkom zabudlo, že v ten istý deň slávi sedemdesiatku brnenský tenorista, preslávený interpret Janáčkovho „Zápisníku zmizelého“, prof. JAMU Josef Válka (17. I.). O deň neskôr mali výročie dvaja významní hudobníci — dirigent František Stupka by sa dožil deväťdesiatpäť rokov (†1965) a súčasne uplynulo 40 rokov od smrti svetoznámeho husľového pedagoga O. Ševčíka, za ktorým kedysi chodievali do Písku najtalentovanejší mladí umelci zo všetkých kontinentov. Dvadsaťosemrobieho januára by sa dožil sedemdesiatky brnenský skladateľ a teoretik prof. Th. Schaefer, osemdesiatky životopisec Boh. Martinů Miloš Šafránek. V ten istý deň uplynulo päť rokov od smrti Jaroslava Křičku, ktorý podľahol ťažkej autohavárii (nar. 1882). Dňa 25. I. prešlo štvrtstoročie od smrti moravského skladateľa Emila Axmana, ktorého zborom a oratóriam so sociálnou tematikou sa doteraz nedostalo spravodlivého docenenia.

Na rozhraní januára a februára boli dve výročia starých českých majstrov (30. I. 1774 zomrel František Tůma, narodený v r. 1704 a 3. II. 1814 zomrel bratanec slávneho viedenského Leopolda Koželuha — Jan Antonín). Dňa 3. februára uplynulo 20 rokov od smrti veľmi populárneho Václava Vaňka. 9. februára 1889 bola v pražskom Národnom divadle premiéra Dvořákovy opery Jakobín, ktorá sa hrá dodnes pre svoje hudobné kvality i vydatú charakteristiku ľudových typov. Deväťdesiatpäť rokov by sa dožil 13. februára svetoznámy Rudolf Friml (†1973 v USA), deň nato uplynulo päť rokov od smrti kronikára brnianskej opery a významného klarinetistu Stanislava Křička. Dňa 18. februára 1884 sa narodil Boh. Matěj Černošský (†1742) a v ten istý deň (v r. 1939) zomrel zakladateľ PSMU zbormajster Ferdinand Vach. Nakoniec si pripomenieme päťdesiatpäťku Jiřího Pauera a hudobného vedca Václava Pietku (22. II.), šesťdesiatku huslistu Alexandra Pločka (26. II.). O Karlovi Hábovi a O. Ostrčilovi budeme písať v iných článkoch. Táto „malá bilancia“ je iste mnohému veľmi prospešná a núti k zamysleniu...

P. HEERENOVÁ

VIERA DONOVALOVÁ

50 rokov sovietskej hudobnej estetiky

II.

V tridsiatych rokoch prinášajú podnetné myšlienky aj ďalší autori (napr. S. Čemodanov v brožúre „Sociálno-ekonomické osnovy muzyki“, I. Ioffe: „Kultura i štyl“). Aj niektorí príslušníci RAPM-u napriek sklonu k dekrétovaniu a schematizácii — priniesli isté prínosy do sovietskej hudobnej estetiky, predovšetkým v podčiarkovaní ideologického a triedneho obsahu hudby a v usmerňovaní orientácie na sovietskú hudobnú tvorbu.

V 30-tych rokoch sa kryštalizuje v sovietskej umenovede pojem socialistického realizmu; sem spadajú aj začiatky teoretického formulovania realizmu v hudbe. V štúdií Gruberu „O realizme v muzyke“ (Sovietskaja muzyka 1934) sa urobili, ako to konštatuje J. Kremliev „prvé kroky k marxistickému chápaniu hudby ako umenia, odrážajúceho objektívnu skutočnosť vo vedomí spoločenského (triedneho, historického) človeka“. (J. Kremliev: „Estetika v sovietskom muzykoznanii“, Zborník: Voprosy teorii i estetiki muzyki, Leningrad 1967, 6—7, str. 30). V tomto období sa vypracovali základy sovietskej hudobnej estetiky, kde sa hudba chápala ako spoločensky angažované umenie; skúmali sa špecifické črty hudobných obrazov, kryštalizovalo sa ponímanie jednoty tradície a novátorstva, rozvíjala sa teória hudobných žánrov.

Kritické články v Pravde r. 1936 („Chaos miesto hudby“, „Baletná fales“) otvorili ostrejší boj proti pozostatkom formalizmu a naturalizmu v hudbe. Celková vtedajšia situácia nedovoľovala však rozvinúť širšiu diskusiu. Príčinou týchto ostrých kritik bola v nemalej miere skutočnosť, že medzi vtedajšou hudobnou tvorbou a širším poslucháčstvom bola značná priepasť a nepochopenie. Sovietske zriadenie usilovalo o priblíže-

nie umeleckých produktov najširším ľudovým vrstvám, usilovalo o také umenie, ktoré by ľud porozumel a prijal za svoje. Tento proces bol dlhý, neľahký a ťažko sa bolo vyvarovať určitých chýb. Tieto problémy sa bytostne dotýkali aj Asafieva, ktorý sa venoval ich serióznemu rozpracovaniu. Cesty zblíženia tvorivého individua s masami videl prostredníctvom pretavenia a zjednotenia ľudovej hudby a hudby „profesionálnej“ — prostredníctvom využitia ľudových intonácií a žánrov. V druhej časti svojej práce „Muzikalnaja forma kak process“, ktorá vyšla v r. 1947 a bola venovaná intonácii, ako prostriedku psychologickéj, estetickej a etickej pôsobivosti hudby, priniesol Asafiev do sovietskej hudobnej estetiky veľký vklad, o ktorý sa muzikológovia dodnes výrazne opierajú.

Na prelome 40-tych a 50-tych rokov vidieť zvýšenú aktivitu v hudobno-estetickej oblasti. Široko sa rozpracúvajú problémy programovosti v hudbe, skúmajú sa zobrazenie možnosti hudby predovšetkým intonačne a žánrové. Vyšli práce, ktoré sa venovali celostnejším pohľadom na otázky hudobnej estetiky (napr. práca J. Kremlievu: „Voprosy sovietskoj muzikalnoj estetiky“, 1949). Sústredená pozornosť sa venuje kategórii hudobného obrazu a skúmaniu možnosti odrazu skutočnosti v hudbe. Rozpracúvajú sa otázky jednoty obsahu a formy, skúmal sa pojem „hudobný jazyk“, pojmy ľudovosti, národnosti, realizmu, prístupnosti, tradície a novátorstva. Z jednej strany sa dospelo k určitým kladným výsledkom, no na druhej strane sa prejavili tendencie zúženého prístupu i prvky schematizácie. Išlo najmä o paušálne delenie hudobného umenia na dve kategórie, na umenie realistické a formalistické. Formalizmus sa často stotožňoval so zvukovou ostrosťou a kakofóniou. Estetické kritériá sa formulovali dosť všeobecne. Napriek tomu prehĺbil

sa v sovietskej estetike marxisticko-leninský základ, ktorý priniesol v ďalšom vývoji nápadne pozitívne prínosy.

Šesťdesiate roky znamenali rozšírenie pozícií estetiky v sovietskej hudobnej vede, širší i hlbší záber do rôznych problémov.

Roku 1962 začal v Leningrade vychádzať každoročne zborník „Voprosy teorii i estetiki muzyki“, kde v širokej škále tém sa prejavila snaha zjednotiť estetiku s teóriou, čo bolo principiálnym prínosom. Prejavili sa snahy systematicky utriediť hudobnú estetiku minulosti (S. Markus: „Istorija muzikalnoj estetiky I.“ — 1959), celostne si všimnúť estetiku sovietskej hudby (J. Kremliev: „Estetické problémy sovietskoj muzyki“ — 1959). Značná časť prác sovietskych muzikológov bola venovaná nebezpečným vplyvom buržoáznej kultúry a výstrahám pred ľahostajnosťou voči nim, ktorá prekáža viesť sústavný a nekompromisný ideologický boj. Rozvíjaniu asafievovskej teórie intonácie sa venovali okrem sovietskych i poľskí a československí muzikológovia, výsledkom ich spolupráce bol r. 1965 v Moskve vydaný zborník „Intonacija i muzikalnij obraz“. Škála záujmu sovietskej estetiky zasahovala i do problémov možnosti a hraníc hudby, jej schopnosti zobraziť procesy skutočnosti, pohybu, vývoja, protirečení atď.; objavili sa pokusy poukázať na genetické zväzky medzi hudbou a ľudskou rečou, na spojitosti so zvukovými javmi vonkajšieho sveta, pokusy objasniť princípy a výsledky vzájomných vzťahov hudby s inými umeniami i modernými vedami atď.

V posledných dvoch rokoch nastúpila sovietska hudobná estetika — v tesnom zväzku s hudobnou kritikou — do etapy zvýšeného zapojenia do ideologickej boja. V zmysle XXIV. zjazdu KSSZ, ktorý znova zdôraznil, že umelecká inteligencia sa nachádza v prvých radách súčasného ideologického boja, kde je treba tvrdo a nekompromisne obhajovať marxisticko-leninské ideovo-estetické pozície, sovietski muzikológovia a kritici venujú sa vytýčeným aktuálnym úlohám. Svoje stanoviská demonštrovali jasne aj na zasadnutí Medzinárodnej hudobnej rady v Moskve v októbri 1971.

Komunistická strana Sovietskeho zväzu sa podrobne zaoberala aj umeleckou kritikou. V uznesení ÚV KSSZ „O literárnej a umeleckej kritike“ sa kladie požiadavka aktívnejšie presadzovať do života leninské princípy straníckosti a ľudovosti, vystupovať s väčšou principiálnosťou a súčasne s takouto porozumením voči tvorivým umelcom. V poslednom čase bolo vidieť u hudobných kritikov, ale aj u skladateľov (predovšetkým príslušníkov mladej generácie) zvýšenie pozornosti na kompozičné techniky skladateľov Druhej viedenskej školy. V rozboroch nových sovietskych hudobných diel sa hodnotia i otázky formovej štruktúry, nové výrazové prostriedky, zaujímavé sonické a fonické prvky.

Pred sovietskou hudobnou estetikou a kritikou sa kladú v súčasnosti závažné úlohy: nanovo, hlbšie a komplexnejšie rozpracúvať otázky socialistického realizmu. Hoci sa týmto problémom venovalo už množstvo prác, je potrebné znova sa k nim vracáť v kontexte s neustálym vývojom, z nadhľadu a časového odstupu hodnotiť doterajšie výsledky. V zdôrazňovanom boji proti buržoáznej ideológii je potrebné nielen podávať informáciu o estetických prácach západných ideológov a nových nárokoch hudobnej avantgardy. Toto je podľa slov B. Jarustovského (v referáte na zasadnutí pléna ÚV ZSS v máji m. r.) dôležité. Teraz je potrebná dôkladná informovaná a hlavne bojová polemika. Je treba v tlači polemizovať so západnými autormi, ktorí v svojich knihách podávajú skreslený obraz o sovietskej hudbe, treba vystupovať na medzinárodných konferenciách a obhajovať estetické pozície a úlohy sovietskeho umenia vo svetovom umeleckom vývojom procese. Je potrebná konfrontácia estetických koncepcií a ich výsledkov v tvorivej praxi. Ukázala sa potreba spracovať z týchto hľadísk dejiny hudby 20. storočia. Kolektív leningradských muzikológov už začal práce na tomto veľkom viacvázkom projekte.

Sovietska muzikológia a estetika dosiahla vo svojom vývoji počas 50-ročnej existencie sovietskeho štátu po-

(Pokračovanie na 7. str.)

MEDZINÁRODNÉ ocenenie našej kultúrnej politiky

V rámci Týždňa Medzinárodnej hudobnej rady, ktorý bol v Bratislave pri príležitosti 25. výročia vzniku tejto organizácie, sa uskutočnila v dňoch 24.—27. januára t. r. porada o ďalších ročníkoch a podmienkach účasti na Medzinárodnej tribúne mladých interpretov. Ako vieme, po veľkom úspechu 2. ročníka Tribúny, ktorý bol v Bratislave, poverili UNESCO a MHR sekretariát Bratislavských hudobných slávností stáť o pripravu ďalších ročníkov tohto podujatia, ktorého cieľom je pomáhať mladým umelcom celého sveta pri vstupe na koncertné pódia, predstaviť ich zástupcom umeleckých a koncertných agentúr a nadviazať kontakty s rozhlasovými a televíznymi pracovníkmi rôznych krajín. Bratislava sa tak stala stálym organizátorom Tribúny, ale i jej stálym sídlom a dejiskom.

Medzinárodnej porady o MTMI sa zúčastnili zástupcovia československých a medzinárodných hudobných organizácií — Medzinárodnej hudobnej rady, Hudobnej mládeže, Medzinárodnej spoločnosti pre hudobnú výchovu (ISME), Federácie medzinárodných hudobných súťaží, Európskej asociácie hudobných festivalov (AEFM) a rozhlasových organizácií OIRT a EBU. Účastníci porady diskutovali o

otázkach výberu jednotlivých mladých instrumentalistov, či spevákov, o spôsobe ich uvedenia — a hlavne: o využití výsledkov jednotlivých ročníkov Tribúny pre splnenie jej hlavných cieľov. Hľadal sa spôsob, ako zabezpečiť laureátom primeranú publicitu ich výkonov v Bratislave, aby sa tak podnietil ďalší rozvoj ich koncertnej kariéry.

Zmenou oproti predchádzajúcim ročníkom MTMI je spôsob výberu a delegovania kandidátov, ktorým budú poverené rozhlasové organizácie príslušných krajín, v spolupráci s národnými hudobnými radami a s Hudobnou mládežou. Ďalšie výberové kolo bude v Bratislave na základe hodnotenia rozhlasových nahrávok kandidátov MTMI. V tejto etape budú vybraní tí mladí umelci, ktorí sa osobne (vo forme verejných koncertov v rámci Bratislavských hudobných slávností) predstavia festivalovému obecstvu. Na realizáciu celého podujatia bude mať veľký podiel Československý rozhlas a Československá televízia, ktorí sa o patričnú publicitu mladých umelcov postarajú priamymi prenosmi a výrobou záznamov. Poskytnú ich rozhlasovým a televíznym organizáciám ostatných zúčastnených krajín.

Novým a originálnym prvkom MTMI

je ojedinelý projekt predstavovania mladých operných spevákov. Bohatá štvorročná skúsenosť z organizovania Interpódia ukázala, že nie každý, hoci profesionálne pripravený mladý spevák dokáže svoju profesionalitu prejsť i na opernom javisku. Pre mnohých nie sú dostačujúce obvyklé dve skúšky na javisku. Uvažuje sa, že speváci budú pred vystúpením niekoľko dní pracovať s najlepšimi domácimi opernými režisérmi, s ktorými pripravujú jednotlivé operné scény.

Medzinárodná tribúna mladých interpretov je príspevkom k plneniu programov UNESCO a Medzinárodnej hudobnej rady vo vzťahu k mladým umelcom. Okolnosť, že realizáciou tohto projektu boli poverené československé hudobné inštitúcie, je predovšetkým ocenením výsledkov kultúrnej politiky našej spoločnosti, v ktorej tvorí starostlivosť o mladú umeleckú generáciu trvalú a záväznú súčasť. Tautu akciu nadobúdajú hudobné inštitúcie príležitosť využiť svoje skúsenosti aj v širšom medzinárodnom meradle, a tak prispieť k výmene kultúrnych hodnôt a k predstaveniu vlastných výsledkov pred širokým medzinárodným fórom.

D. KOVÁŘOVA

Záslužný čin televízie

Všetci milovníci hudobného umenia s potešením konštatujú kvalitatívny aj kvantitatívny rast programov Slovenskej televízie v oblasti vážnej hudby. Dobré relácie sa tvoria nielen v redakcii hudobného vysielania, ale aj v školskej redakcii a v redakcii pre mládež. Práve posledné z uvedených pracovísk pripravilo v minulom roku celoročný cyklus hudobno-vzdelávacích relácií **Z pokladnice hudobných krás**, určenej mládeži po skončení základnej deväťročnej dochádzky. Idea uceleného cyklu pre stredoškólové je osobitným prínosom, lebo mládež je v štruktúre umelecko-výchovných programov najviac obchádzaná.

Hlavným cieľom cyklu je oboznámenie, vysvetlenie a približovanie skladby veľkých majstrov svetovej hudby, ktoré hrali mladí absolventi a študenti konzervatória. Táto skutočnosť pôsobila kladne aj na mladých poslucháčov. Veď cez generácie pribúdzaných vrstovníkov prekonávali zábrany, predsudky, či neznalosť, alebo malé skúsenosti v oblasti tohoto umenia. Pritom sa uplatnila aj ďalšia úloha cyklu — predstaví mladých interpretov. V prvom ročníku cyklu spoznali mladí diváci týchto interpretov: **Andrej Šestáková, Jozefa Podhoránskeho, Pavla Lebenhardta, Olivera Dohnányho, Martu Polákovú, Petra Dvorského, Tibora Ráczu, Jozefa Maliku, Petra Michalica a Miloša Jurkoviča.** Väčšinu programov našťudoval **Komorný orchester Konzervatória** v Bratislave pod vedením prof. **Jána Praganta.**

Veľmi zaujímavá bola úvodná relácia cyklu, ktorá predstavila mladým poslucháčom osobitný typ odbornej umeleckej školy — **Konzervatorium v Bratislave.** Neobyčajne účinné boli osobné vyznania známych osobností výtvarného, hudobného a športového života. Ako hostia vystúpili v relácii súrodenci **Skotnickovci**, skladateľ **Andrej Očenáš**, akad. maliarka **Sybilla Greinerová**, básnik **Július Lenko**, operné speváčky **Magda Hajóssyová, Magda Blahúšiková**, muzikologička **dr. Ľuba Ballová**, profesor Konzervatória v Bratislave: **Eva Pappová, Albin Vrteľ, dr. O. Pavlovská, Zlatica Vincentová.**

Výrazným obohatením relácie bola transpozícia skladieb do moderného tanečného pohybu, novátorstvo v ne-tradičných pohybových prvkoch a v nekonvenčných zostavách. Choreografiu, aj našťudovanie tanečných čísiel robila so žiakmi svojej triedy prof. **Z. Vincentová.**

Všetky relácie boli spojené jednotnou ideovou líniou a spoločnou štruktúrou, založenou na kvalitnom vzdelávacom texte autora scenára, doplnenom o osobné svedectvá významných osobností a o skúsenosti výkonných hudobníkov. Uvedenia skladieb zaznievali celostne, alebo sa najdôležitejšie prvky prehrávali analyzovane, či zaznievali v spojení s tanečným vyjadrením. V prvom ročníku cyklu sa diváci oboznámili s dielami **Johana Sebastianu Bacha, Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena, Fryderyka Chopina, Antonína Dvořáka, Clauda Debussyho.**

Nový typ relácie si vyžadoval aj nové metódy práce režiséra a kameramanov. V priebehu cyklu bolo možné sledovať narastanie schopností, ako výraznejšie sledovať hudobné dielo televíznym obrazom. Veľmi pôsobivé sa stalo využitie techniky veľkých detailov, reakcia na interpretáciu prejav sólistu i orchestra, odraz prežívania diela interpretom v mimike tváre, priblíženie prstovej techniky a podobne.

Po odvysielaní jednotlivých relácií cyklu **Z pokladnice hudobných krás** bola reakcia mladých divákov veľmi pozitívna. Ukázalo sa, že cyklus má svoj okruh divákov, najmä na vidieku. Vďaka cyklu vzrástla ich hudobná kultúrna rozšírenosť a popularita mladých interpretov. Po prvom ročníku cyklu konštatujeme veľký význam takéhoto typu výchovno-vzdelávacieho programu. Treba vysoko oceniť prácu scenáristu, dramaturga **Jána Doláka**, režiséra **T. H. Rutha** a priateľ si, aby Redakcia pre mládež orisplevala aj v nasledujúcom období takýmito výbornými reláciami v oblasti vážnej hudby do štruktúry vysielania Slovenskej televízie.

D. SLIACKA

Akademický sochár Bohumír Prihel

Výtvarníci o hudbe VI.

Sochár na póde výtvarného umenia sa pohybuje v priestore, ktorý mu je blízky, no na póde hudby je laikom — ako každý iný človek. Má však niečo, čo pomáha prijímať hudobné dielo — a to citlivosť. Pre mňa je hudba niečím podobným, ako matematika. Vnímam ju ako celok a pôsobí na mňa emocionálne. Nedá sa povedať, že by som ju rozdeľoval na „ľahkú“ a „vážnu“. Pre mňa má význam iba tá hudba, ktorá mi niečo hovorí. Lúbim slovenské ľudové piesne, rád si ich zaspievam, no rovnako sa započúvam do opernej a symfonickej hudby. Často však neviem presne určiť meno tvórcu, skôr poznám interpreta. V chlapčenských rokoch ma priviedla k hudbe záľuba v inom odbore umenia — vo výtvarnom. Mal som snáď 13 rokov, keď sa mi dostala do rúk reprodukcia Riepiného portrétu Modesta Petroviča Musorgského. Pritáhoval ma k nemu sugestívny výraz očí, ktoré prezrádzali ľudskú tragédiu v celej svojej hĺbke. Aký to bol človek, akú hudbu komponoval? Táto zvedavosť ma priviedla k mojej bývalej učiteľke, o ktorej som vedel, že má rada hudbu. U nej som po prvý raz počul Obrázky z výstavy a Svitanie na rieke Moske. Dokonca mi darovala gramofónnu, ktorú som si potom prehrával na našom gramofóne — s kľukou a veľkou trúbou, ktorý dnes poznáme už iba zo žánrových fotografií. V mládenčekom veku som mal priateľa, s ktorým ma spájalo veľa spoločných záujmov. Obaja sme vášnivo radi kreslili, športovali a chodili do divadla — najmä do opery. Repertoár bratislavskej scény bol pre nás veľmi pútavý. Hrávali v ňom najmä talianske opery, z ktorých sme boli fascinovaní s dielami Verdiho. S mládežou dušou — pl-

nou zápalu — sme prežívali ľudské drámy hrdinov na javisku. Dnes už nedokážem v divadle obnoviť toto očarenie. Sledujem prácu hercov, porovnávam ich výkony a preto mám snáď väčší pôžitok z dokonalej reprodukcie opernej árie v rozhlase, alebo prostredníctvom gramofónu.

V časoch štúdií na Umelecko-priemyselnej škole ma lákali aj koncerty v bratislavskej Redute. Moje vrecko sice neopĺyvalo peniazmi, no vždy som si našiel tajné chodničky do koncertnej siene. Z tých čias som si uchoval silný zážitok z prvého bratislavského vystúpenia Davida Ostracha. Ľudia tleskali aj počas hry. Stál som v opojení a počúval takmer bez dychu.

Raz mi dali za úlohu vytvoriť sochársky portrét Franza Schuberta — na pamäť jeho pobytu v Želiezovciach. Nebola to ľahká úloha. Začal som študovať jeho životopis, počúvať hudbu tohto skladateľa a podľa toho si vytvoril v predstavách ľudský portrét osobnosti. Pre základné črty som použil malú kresbu nemeckého maliara Schwinda. Schubert na nej pôsobil dojmom malého úradníka, alebo chudobného učiteľa. Vonkoncom nebol typom na modelovanie. No po dlh-

Bronzová busta F. Schuberta v železovskom parku.

šom čase mi bol stále bližší. Z biedneho učiteľa hudby sa v mojich očiach stával majster, ktorý bohatstvo citov premieňa na melódie. Keď som dokončil prácu na Schubertovej buste, osadil som ju v železovskom parku. Podnes si spomínam na tvorivý zápas, v ktorom som objavoval človeka i umelca.

Snáď najviac podnecujú moju fantáziu hudobné diela impresionistov. Ako mladého umelca ma vzrušovali výtvarníci tohto obdobia. Keď som pochopil podstatu ich umeleckého názoru, chcel som vedieť, ako tie isté problémy riešili skladatelia. Impresionistický maliar rozíhľal plochu tisícimi bodmi, vnáša do nej hru farieb so svetlom, čím získava na plasticnosť a dynamiku. Ak divák odstupí od obrazu, prižmúri oči — vidí presné kontúry tvarov. No v hudbe to znie ináč. Mám dojem, že mi uniká — akoby predomnou tancovali tisíciky iskier. Ak Monet, Manet, Renoir, Degas rozíhľali pevnú plochu bodmi, Ravel a Debussy zas oživil hudobnú časť stovkami motívov. Jedni i druhí znamenali náladu okamžiku a premenu vnútorného vzťahu človeka k okoliu. Ba priznal by som komponistom tohto obdobia prvenstvo v presvedčivosti prejavu — napriek tomu, že maliari boli jeho ideovými nositeľmi.

Pri práci v ateliéri mám takmer stále otvorený rozhlasový prijímač. Ako pri každej tvorivej činnosti, i pri výtvarnej — treba rozmýšľať. No je zvláštne, že hudba ma nevyrušuje. Naopak, ak mi uľahodí, písmam si, pospevujem, je mi dobre. Tento pocit je nedefinovateľný, nedá sa zachytiť ani udržať. Ak sa vytráti, uvedomujem si, akoby v priestore voľalo chýbalo. Je v ňom prázdno.

Z domova

Koncom minulého roka uplynulo 15 rokov od smrti hudobného publicistu Jozefa Teichmana. Jeho literárny štýl v novinových článkoch a rôznych publikáciách (Z českých luhů a hájů, Beethoven) sa snažil o priblíženie veľkých zjavov hudby k najširším ľudovým vrstvám. Mal veľký úspech u širokej čitateľskej verejnosti.

Slovkoncert v spolupráci s Domom československo-sovietského priateľstva pripravil výstavu pod názvom „Plagáty umeleckej agentúry ZSSR Goskonzert a československej umeleckej agentúry Slovkoncert“, ktorá bola v dňoch 23. I. až 17. II. t. r. Tento žánr užitočnej grafiky nielen prezentuje sovietskych partnerov, ale svojou vysokou umeleckou úrovňou má podnietiť i domácu tvorbu.

V tejto sezóne oslávi opera Juhočeského divadla v Českých Budějoviach 15 rokov. Spolu s operou v Banskej Bystrici patrí k najmladším v republike.

V rámci Roku českej hudby zaznie na scéne budějovického opery dielo B. Smetanu Čertova stena. Na jar opäť uvedú Smetanovu Predanú nevestu. K odkazu českej hudby sa budú hlásiť aj tradičné majové koncerty družby, na ktorých sa zúčastnia aj zahraniční sólisti. Už tradičný divadelný festival v Českom Krumlove bude mať tohto roku 19. ročník. Opera z Č. Budějovic sa ho zúčastní niekoľkými inscenáciami, a to Jirovcovým Očným lekárom, Cimarosovým Tajným manželstvom a Pergolesiho komickom operou Sláčka paňou. Do osláv Roku českej hudby sa zapoja aj Juhočeský symfonický orchester, ktorý je už v druhej sezóne umeleckej činnosti. Aj v tomto telese sa dramaturgia koncertov hlási väčšinou k českým autorom.

Pred 80 rokmi sa narodil český hudobný skladateľ František Pícha. Pochádza z Juhočeského kraja a pre nás je zaujímavý tým, že sa priatelil s F. Kaľendom a po vojne sa spoznal na pražskom Konzervatóriu s Janom Fischerom Kvetoňom. Upravil viacero slovenských piesní pre spev a klavír a v cykle štyroch mužských zborov Z plného pohára (napísané v r. 1927) vzrástol i bez ci-

tátov a imitácií v slovenskú nápevnosť, využívajúc texty zbojníckych balád.

(J. T.)

MDKO v Bratislave a Slovkoncert obohatili výchovné koncerty o návštevu baletného predstavenia SND. Mnohí ziaci sa po prvý raz dostali do vynoveného hľadiska našej prvej scény. Pre vyše 5000 žiakov bratislavských ZDS predviedli umelci (v 10. predstaveniach) výber zo Slovenských tancov Antonína Dvořáka. S históriou vzniku tohto diela s hlavnými motívmi tancu, ale aj s dejinami SND oboznámila deti konferenciérka M. Mésárošová. O úspechu akcie svedčí rad listov, v ktorých pedagógovia ďakujú poriadateľom za veľmi peknú akciu.

(M. Š.)

Dňa 11. februára t. r. bola plenárna schôdza členov a kandidátov Tvorivej komisie muzikológov ZSS. Na programe bola bilancia uplynulého roka, príprava na Rok českej hudby, informácia o konferencii v rámci BHS, ktorá bude venovaná česko-slovenským vzťahom v hudbe a prednáška J. Albrechta — zaoberajúca sa otázkami hudobnej estetiky a psychológie.

TÝŽDEŇ MEDZINÁRODNEJ HUDBOJNEJ RADY

V súvislosti s 25. výročím Medzinárodnej hudobnej rady odznel v Európe rad významných koncertov, na ktoré nadviazal v Bratislave Týždeň Medzinárodnej hudobnej rady 21.—27. januára t. r. Cieľom tohto cyklu bolo — prostredníctvom prehliadky popredných slovenských telies, za spolupráce so sólistami-laureátmi doterajších dvoch Medzinárodných tribún mladých interpretov a za súčasného dramaturgického zaradenia diel, ktoré sa popredne umiestnili na Medzinárodných tribúnach skladateľov organizovaných UNESCO-m — poukázat na dôležitý zástoj socialistického hudobného umenia v kontexte celosvetovej hudby. Za osobnej prítomnosti popredných dejateľov a funkcionárov MHR prebiehala v Bratislave akcia, ktorá mala jednu chybu: malý záujem obecnstva. Návštevnosť niektorých podujatí (napr. prvého a posledného koncertu) bola priam trápna. Sme pritom presvedčení, že pri vyvinutí trochu intenzívnejšej organizačnej aktivity — mohlo sa číslo prítomných na jednotlivých podujatiach i znížiť.

ŠF Z KOŠÍC

Dňa 21. I. t. r. predstavila sa v koncertnej sieni SF Štátna filharmónia z Košíc pod taktovkou **Bystríka Režucha**. Namiesto pôvodne plánovanej predohry Kudaša duman od J. Rachmadieva — laureáta 3. Tribúny ázijskej hudby v Alma Ate (1973) z technických príčin (pre neskoré dodanie orchestraľného materiálu) odznela predhra k opere **Oberon** od C. M. von Webera.

Posledné vystúpenie ŠF z Košíc v Bratislave (v rámci BHS) nedopadlo práve najlepšie. Telesu pri vystúpení v rámci Týždňa MHR išlo teda o veľa: presvedčiť o svojom výraznom napredovaní. Azda i z týchto dôvodov najmä prvé taktý Oberona boli technicky i výrazovo príliš stiahnuté, intonačne neisté. Akoby sa každý hráč snažil podať výkon čo najbližšie k hraniciam svojich možností. V ďalšom priebehu skladby však elán dirigenta i nadšenie hráčov boli v znamení postupného uvoľňovania, a tak rýchlejšie úseky skladby vynievali muzikantsky presvedčivejšie.

Na výške súčasných možností telesa vyznel orchestraľný sprievod ku **Koncertu pre klavír a orchester d mol** (Köchel 466) od W. A. Mozarta, v ktorom sa predstavil laureát Medzinárodnej tribúny interpretov z r. 1972 **Peter Toperczer**. Dokonca i náročné synkopy v I. časti zahral orchester znamenite, zvukovo ušľachtile, precízne. Režucha v spolupráci so ŠF vyrástol vo vyhranenú umeleckú osobnosť, ktorá má úprimný a blízky vzťah nielen k modernej (kde sa presadil ešte počas svojho pôsobenia v Bratislave), ale aj ku klasikom. Ich hudbu dokáže naplniť výrazným tvorivým zápalom bez toho, aby prekročil hranicu vymedzenú štýlom. Jeho prejav je disciplinovaný, má zmysel pre vyváženosť stavby a aj zvuková stránka jeho výkonu vzbudzuje sympatie.

Prijemne prekvapil a zasluženú vinu nadšenia vyvolal u obecnstva výkon orchestra pri interpretácii **Suchobových Metamorfoz**. Akoby dirigent našiel priam ideálny priestor pre demonštrovanie svojich najlepších schopností — mohutný rozmach fantázie, strhujúcu dravosť, pregnantné zdôrazňovanie rytmických úsekov. Plastická vrúnosť kantilény jednotlivých sóľ, solidná vyrovnanosť nástrojových skupín sa snúbili so zaangažovaným, tvorivo zapáleným výkonom.

Peter Toperczer výkonom v Mozartovi potvrdil svoje vynikajúce majstrovstvo a príkladný zmysel pre štýl. K Mozartovi pristupoval ako ku skladateľovi dramatického, hoci plne rešpektoval i požiadavky elegancie, iskrivej brilantnosti a spevnej poetičnosti. Toperczerov

prejav má znaky vysokého stavebného nadhľadu, pokornej tvorivej oddanosti, osobitosti prístupu, širokého spektra najmä lesklejších odtienkov dynamického arzenálu a požiadavkami štýlu pevne sputanej, no vždy úctyhodnej tvorivej fantázie. Hoci sme čakali od neho veľa, dal nám viac: nadchol!

MARIO ROSSI A SF

Dvojicu programov 24. a 25. januára t. r. dirigoval významný taliansky dirigent **Mario Rossi**. Patrila — nielen v kontexte Týždňa MHR, ale aj všetkých januárových podujatí SF — k najnavštivenejším. Rossi — naprieč veku (má bezmála 72 rokov) je typom hudbu živo citiaceho a nadšene stvárnajúceho dirigenta. Jeho pozorosť sa zameriava na celkové obrysy diela, ktoré prežiaruje sugestivitou svojej umeleckej osobnosti. Je mu vzdialená zvuková rafinovanosť, pohrávanie si s detailom, ktoré sa vo sfére jeho tvorivej zanietenosti dostáva akosi na perifériu. Tieto črty Rossioho umeleckého naturelu, v ktorom sú obsiahnuté i prvky ohnivejšieho južného temperamentu, najintenzívnejšie zažiarili pri nezabudnuteľnom stvárnení záverečnej **Symfonie F dur, op. 90** **Johanna Brahmsa**. Rossiho Brahms mal všetky znaky skladateľovho štýlu: titanský vzdor, široké emocionálne a filozoficko-meditatívne zázemie, dramatickú sytosť zvuku, mužnú vrúnosť spevnej lyriky, priam vzorové vykresľovanie a vystihnutie náladových premien obsiahnutých v symfonii: kontrast do seba ponorený, zdržanlivej melanchólie, so sklonom k rezignácii, intenzívne napätie i občasné porvy potlačovanej vášne, ako aj hrdinstvo pri prekonávaní bolestných rán trpkého skladateľovho osudu. Dirigent pri svojej koncepcii vychádzal a nadväzoval na dôvernú znalosť tohto čísla kmeňového repertoáru u telesa, takže sa mohol plne sústrediť na priam príkladné podčiarkovanie jednotlivých citových záchvov diela. Počuli sme takto jeden z najlepších a najpresvedčivejších výkonov nášho telesa v poslednej dobe.

Pri príležitosti 70. výročia narodenia talianskeho skladateľa **Luigi Dallapiccola**, ináč člena MHR, odznela v Bratislave po prvý raz úkážka z jeho tvorivej výhne — **Variácie pre orchester** (z roku 1954). Domnievame sa, že Rossi nevyzdvihol dostatočne všetky finy tohto, vo využívaní princípov dodekafónie tak pozoruhodného diela.

Ako sólista sa predstavil v **Koncerte pre violončelo a orchester d mol** od **Édouarda Laha** laureát I. Medzinárodnej tribúny mladých interpretov v Cannes (1969), mladý nemecký umelec **Claus**

Kanngiesser. Demonštroval v ňom predovšetkým vynikajúce technické, intonačné a tónové majstrovstvo. Nezaprel, pochopiteľne, i zmysel pre disciplínu a presnosť; nevyhol sa však určitej absencii prirodzenosti, bezprostrednosti a uvoľnenosti temperamentu — najmä v úsekoch, kde vystupujú do popredia svojrázne basckické rytmy. Domnievame sa, že celkovému umeleckému naturelu violončelistu by konvenoval viac repertoár starších štýlových období.

SOČR S ONDREJOM LENÁRDOM

Koncert 27. januára t. r. bol záverečným podujatím Medzinárodnej týždňa hudobnej rady. **Dr. Ľudovít Rajter**, ktorý program začal pôvodne študovať so SOČR v Bratislave, ochorel a tak musel v poslednej chvíli skúšky s telesom prevziať a na koncerte vystúpiť mladý dirigent **Ondrej Lenárd**. Kvalitu jeho výkonu, ktorý by i za normálnych okolností musel byť hodnotený kladne, táto okolnosť ešte znásobuje.

O. Lenárd sa počas svojej praxe v rozhlase stretol so širokým okruhom žánrov i štýlov, a tak k svojmu prirodzenému muzikantskému nadaniu pridal ešte jednu vlastnosť — pohotovosť. Skoda, že takéto príležitosti (vokálno-inštrumentálne diela) dostáva Lenárd iba za mimoriadnych okolností. O čo lepšie by sa mu dirigovalo, keby mal čas na prípravu!

Musica notturna per archi od **Ivana Hrušovského** vďačila za svoje zaradenie do série bratislavských podujatí k 25. výročiu Medzinárodnej hudobnej rady (a v tomto prípade i za priamy prenos v rámci OIRT) obsadeniu 6. miesta na Medzinárodnej tribúne skladateľov, organizovanej UNESCO-m v Paríži v roku 1972. Skladateľova bohatá zvuková invencia vychádzala z pomerne širokých farebných možností sláčikov, ktoré sa realizovali prostredníctvom výraznej diferenciácie a vzájomným prelínaním jednotlivých nástrojových skupín. K docieľeniu novej zvukovosti slúži skladateľovi aj narušenie pravidelnosti a rozličné kombinácie metro-rytmického parametra. V rámci dynamického vlnenia dosahuje autor stupňovanie i uvoľňovanie napätia účinným postupným zahusťovaním, resp. zjednodušovaním sadzby. K týmto vlastnostiam treba ešte pridať aj autorov zmysel pre účinnosť a proporčnosť výstavby jednotlivých častí diela.

Na záver koncertu odznelo pozoruhodné **Requiem za Lajosa Kassáka, op. 15** od (osobne prítomného) maďarského skladateľa **Sándora Balassa**, ktoré na Medzinárodnej tribúne skladateľov v Paríži r. 1971 získalo 1. miesto. Za podklad diela slúžila skladateľovi určitá forma koláže veršov vynikajúceho maďarského avantgardného básnika a spisovateľa, ktoré sa zásluhou hudobnej predstaviťosti a stavebného zámeru Balassa dostávajú do nových významových súvislostí. Naprieč určitej avantgardnosti zvukových prostriedkov zanechalo dielo hlboký dojem. Balassa využil viaceré z doterajších výdobytkov hudobných štýlov (napr. v poslednej časti sú názvuky na gregoriánsky chorál) v pôsoblivú syntézu. Skladateľov zámer — **vzdať hold veľkánovi, ktorý bojoval za lepšiu a**

krajšiu budúcnosť ľudstva, pričom ťažisko tohto zámeru spočíva na voľbe humannej, zrozumiteľnej a priehľadnej členenosti. Balassova hudba tmočila jednotlivé odtiene verne a prostredníctvom množstva originálnych nápadov.

Dirigent vďačil dielu pečať citovo rozvinutej umeleckej osobnosti. So slovami najvyššieho uznania sa treba vysloviť aj o jedinečne pripravenom, dynamicky bohatom členenosti a odtienkami priam hýriacim výkone **Slovenského filharmonického zboru** (zbormajster: J. M. Dobrodinský). K stvárneniu pomerne exponovaných sóľ prizvali maďarských hostí. Upútali najmä mužskí sólisti — kovovo znejúci brdinský tenor **Sándora Palcsóa** a zamatovejšie zafarbený barytón **Endre Útöa**. Sopranové sólo predniesla **Katalin Szökefalvy-Nagyová**.

Sólistom koncertu bol český klavirista **Miroslav Langer**, laureát Medzinárodnej tribúny mladých interpretov v Bratislave v r. 1972. Je typom kultivovaného, disciplinovaného, technicky jedinečne vyzbrojeného interpreta. Podanie sólového partu **Koncertu č. 4 pre klavír a orchester G dur, op. 58** od **L. van Beethovena** nieslo všetky znaky Langerovho umenia. Podobne ako na tribúne (pri interpretácii Saint-Saënsa) uplatnil Langer zmysel pre lyriku a meditáciu predovšetkým v časti pomalejšie. Okrajové, rýchle časti postrádali mužnejšie, dramatickejšie modelovanie dynamických vrcholov. Poslucháč mal dojem, akoby interpret vedome inklinoval k akademickému, rytmicky pregnantnému, striedmejšiemu stvárneniu. **Lenárdov orchestraľný sprievod bol pohotovosť, so zvukom sólového nástroja vyvážený, tempo vo pevne vymodelovaní. Zasluženú ováciu vyvolal Langer dokonale vyhradeným a muzikálne cíteným prídavkom od Skriabina (Nocturno pre ľavú ruku).**

V. ČÍŽIK

HOSTUJÚCA SPEVÁČKA

V bratislavskej inscenácii **Mozartovej Figarovej svadby** sa v úlohe Cherubína predstavila americká speváčka **NORMA LEREROVA**, laureátka I. Medzinárodnej tribúny mladých interpretov (UNESCO). Neveľký hlasový materiál, farebné veľmi príjemný, ovládala v čistom štýle mozartovskej interpretácie, hudobne i vokálne veľmi starostlivo prepracovanej. Umelkyňa vchádzala zo svojich možností, keď sa v scénických akciách ani v dynamike hlasu nesnažila upútať výbušnosťou a silou efektu, ale práve jemnosťou výberu farieb znamenitej talianskej vokalizácie a vzácnou hravosťou tónu. Orientáciou a umeleckým vkusom inklinuje k talianskej škole bel canto: na tmavom pozadí jej základného speváckeho tónu sa kontrastne a plasticky javia výrazné odtiene hlasu — podľa potreby spievanej myšlienky. Prísne viazané tónu na tón a plynulú, hladkú kantilénu umocnila i bezchybným spájaním vokálov a čistou asimiláciou „zhudobnených“, bez prehnaneho akcentovania vyslovovaných konzonantov. Výkon Lererovej bol kultivovaný, hudobne, vokálne i scénicky vyvážený: k „veľkým“ výkonom jej profesionalizmu chýba azda iba väčší hlasový a fyzický fond.

S. MJARTAN

Zurčiaca Poľská krv

Premiéra **Nedbalovej klasickej opery Poľská krv** v Košickom štátnom divadle sa dôstojne zaraďuje medzi inscenácie, ktoré dokumentujú serióznu snahu tohto divadla produkovať aj klasické opery na závideniehodnej profesionálnej úrovni, akej sa operatám inde na Slovensku nedostáva. Už nezvyčajným úspechom **Offenbachovej opery Modrofúz** dokázal súbor tohto divadla, že má ešte čerstvé schopnosti a možnosti obohatiť svoj repertoár aj titulmi, ktorými bude nielen rozdávať radosť, lež aj zjemňovať úkus a náročnosť svojho publika.

Pravda, najdôležitejším predpokladom takéhoto úsilia je otázka réžie, ktorá je u nás v prítomnosti boľavá. Vedenie košického divadla ju preto v poslednom období rieši hosťami, s ktorými má doteraz neporovnateľne lepšie skúsenosti, než iné divadlá. Ak súbor umelecky získal nezvyčajne veľa spoluprácou s hosťujúcim režisérom **F. Vokálkom** (v prípade **Modrofúza**), v zaslúžilom umelcovi **Jánovi Pačovi** z Ostravy našiel nemenej hodnotného umelca. Pač nemá novátorské snahy, jednako réžiou **Nedbalovej Poľskej krvi** preja-

vil neúšedné porozumenie pre potreby i nároky žánru, a to nielen po stránke hereckého vypracovania príbehu tohto hudobného diela, ale aj speváckeho vyjadrenia charakterov. Zodpovedajúcou bola choreografia a hudobné nastudovanie (svedomitá práca hosťujúceho dirigenta **Vi. Daňka** z Prešova). Na úspechu majú zreteľný podiel nevťeravé, no bohaté a nápadito štylizované kostýmy hosťujúcej **Bedřišky Ustohalovej** a scéna **Lad. Šestína**, ktorý v plnej miere dal operete to, čo jej patrí (i keď poeifujeme ako nedostatok komunikácie medzi réžiou a výtvarníkom, že balkón v interiéri vidieckeho kaštieľa — s niekoľkými, zreteľne nikam nevedúcimi dverami — je riešený spôsobom, ktorý vyvoláva pobavený smiech divákov, keď sa do tých dverí neupracú odchádzajúci **Boľovi hostia**).

V prípade inscenácie **Poľskej krvi** bolo zaujímavé vidieť reprižu, pretože v nej debutoval mladý spevák **Gabriel Szakál**, ktorý ako gróf **Baranski** podal — herecky i hlasovo — decentný a na debutantov nadpriemerne ucelený výkon. Od skúsenejších sa líši iba pri-

veľkou zdržanlivosťou, ktorá však pôsobila skôr ako elegancia a galantnosť. **Helena Zarembová** K. Merešovej dominovala zdravou sedliackou energiou, mladým temperamentom tejto sympatickej postavy, ktorú i spevácky bezpečne zvládla. Prijemne prekvapil **Zarembo Gejzu Spišáka**. Okrem vokálnej istoty mu nechýbal ani humor, ktorý zavše vyvolal smiech a potlesk hľadiska. O servírovanie základného korenia operety — vtípu — sa postaral **Ladislav Pač** a j, ktorý ako **Broňo** uplatnil svoj mužský šarm a jemnú komiku.

Odhliadnuc od posledných dvoch operetných inscenácií, ďalším potešiteľným kladom trendu košickej opery je, iniciatívne úsilie hľadať a vyzdvihovať nové, mladé talenty — s ohľadom na skvalitnenie produkcie klasickej operety, aby sa stala ozajstnou kultúrnou zábavou a nie gýčom. Možno to prijať ako vzácny príklad, svedčiaci o tom, že jedine kvalita, umelecky obhájitelná úroveň opravňuje k inscenácii daktových, ešte stále životaschopných operiet, a nie dobre známa prax, že tento žáner abovo „robí kasu“, bez ohľadu na umeleckú a estetickú hodnotu inscenačného výsledku.

GIZELA MAČUGOVÁ

Dňa 17. februára t. r. hosťovala v opere **Slovenského národného divadla** černošská sopranistka **Ella Leeová**. Spievala **Améliu** vo **Verdieho Maškarnom báje**. Hoci máme ešte v živej pamäti temperamentné vystúpenie jej americkej krajanky **Debbie Brownovej** v **Bizetovej Carmen** počas BHS 1973, Ella Leeová obdarila verdievskú hrdinku inými, než dravými črtami. V zmysle skladateľových požiadaviek vytvorila javiskovo krásnu, ušľachtilo spievanú úlohu, ktorej kvality spočívajú predovšetkým vo výborne vedenom hlase. Jej hlas má nenapodobiteľnú zamatovú farbu, je vynikajúco postavený na dychovej technike, ktorá dovoľuje speváčke vytvárať nielen ušľachtilé melodické oblúky, ale i pevný, no bohatými alikvotami obdarený tón. Prežitie postavy do najmenších detailov zasa demonštrovala na krásnom dynamickom stvárnení vokálneho partu.

Dietrich Fischer-Dieskau:

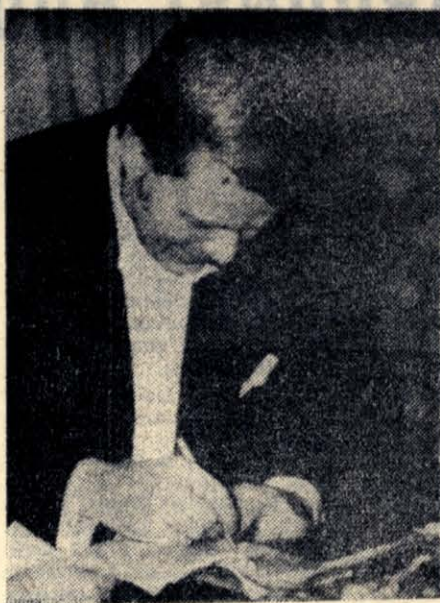
Nie som iba interpret piesní!

Vďaka rozhlasu a početným nahrávkam sa vaše umenie stalo známym medzi milovníkmi hudby. No o vás samom vedia veľmi málo. Preto dovoľte — hneď na začiatku — položiť otázku: ktorá z oblastí vašej všestrannej umeleckej činnosti — piesne, opera, oratórne a kantátové diela — je vám najbližšia? Nazdávam sa, že sú to piesne, ktoré vám priniesli takú obrovskú slávu...

To by som ani nepovedal. Rovnako mám rád operu, najmä také úlohy, v ktorých sa môžem plne herecky „vyžiť“. Je to predovšetkým Mozart: gróf Almaviva vo Figarovej svadbe, Don Juan, Alfonso v Così fan tutte [nedávno som spieval túto úlohu v Mníchove pod taktovkou Karla Böhma]. Ďalej je to Verdi — Falstaff, Macbeth, ako aj markíz Posa. V tejto úlohe som debutoval na opernej scéne v roku 1948.

— Často spievate aj Wagnera...

Isteže; v rokoch 1957-62 som sa zúčastnil na festivaloch v Bayreute, spieval som Wolframa v Tannhäuserovi, Amfortasa v Parsifalovi, Kothnera v Majstroch spevákoch norimberských a Herolda v Lohengrinovi. Niektoré wagnerovské árie som naspieval aj na platne: Gornewala v Tristanovi pod taktovkou Furtwänglerovou, Wotana v Zlate Rýna, Günthera v Súmraku bohov a Amfortasa v najnovšej nahrávke Parsifala.

— A váš obľúbený piesňový repertoár?

Predovšetkým sú to cykly romantických piesní, ktoré tvoria organický celok — Schubertova Zimná cesta, Schumannova Básnikova láska... Dokonca aj keď mám „miešaný“ program, snažím sa ho zostaviť tak, aby boli jednotlivé piesne zviazané do určitého cyklu s dramatickým vývojom. A čo sa týka mojej lásky k opere, nazdávam sa, že niektoré piesne sa svojím charakterom nevedia lišiť od opery. To ste si mohli všimnúť napríklad pri večere Huga Wolfa, keď ste počúvali také piesne, ako Ohnivý jazdec, alebo Rozlúčka...

— Kutschov a Riemensov populárny lexikón Unvergängliche Stimmen píše aj o vašich vystúpeniach v La Scale...

— Neviem, kde vzali také informácie. Je pravda, že som spieval so zborom z

La Scale na iných scénach, ale v La Scale nikdy!

— Prijímam toto dementi — treba priznať, že dosť zvláštne a zriedkavé; častejšie sa totiž stretávame s umelcami, ktorí sami hovoria o svojich vystúpeniach v La Scale, alebo v Metropolitan Opere, hoci by to nijako nevedeli dokázať... A s ktorými divadlami spolupracujete naozaj?

— Spieval som na mnohých scénach, ale priznám sa, že nevelmi rád vystupujem na cudzích scénach — pod neznámymi dirigentmi. Najradšej by som spieval iba v dvoch, či troch „svojich“ divadlách. Stále spievam v Mestskej opere v západnom Berlíne a v Bavorskej opere v Mníchove.

— Odkedy sa datuje vaša umelecká spolupráca so Sviatoslavom Richterom?

— Po prvý raz sme spoločne vystupovali v roku 1966 na festivale v Aldenburgu a akosi sme vzájomne našli v sebe zaľúbenie. Potom sme spolu koncertovali na festivaloch v Tours a v Salzburgu, nahrali sme spolu Brahmsove piesne.

— Pestujete ešte niektoré iné druhy hudobného umenia — o ktorých zatiaľ nevieme?

— Napísal som — okrem iného — knihu nazvanú „Po stopách Schubertových piesní“, ktorá vyšla vo vydavateľstve Brockhaus. Dávam tam Schubertove piesne do súvisu s jeho životom. Možno vás bude zaujímať aj to, že od istého času sa „hrám“ na dirigenta. Po prvý raz som vystúpil ako dirigent na festivale v Salzburgu — dirigoval som Haydnove skladby s orchestrom Camerata Academica, potom som v Škótsku dirigoval Schumannove diela a s orchestrom New Philharmonia v Londýne som nahral na platne dve Schubertove symfónie, „zaskakujúcu“ v termíne, rezervovanom pre vtedy už ťažko chorého Ota Klemperera.

[J. Kaňski — preklad z Ruchu muzycznego]

Príkladný čin

Východonemeckí muzikológovia vydávajú každý rok prehľad významných hudobnovedných štúdií, väčších článkov a úvah. Odborný záujemca tak dostane do rúk komentovanú bibliografiu, v ktorej sa môže ľahko orientovať. Umožňuje mu to permanentne sledovať, na čom sa pracuje v oblasti hudobnej vedy. Práca je usporiadaná abecedne — podľa autorov. Odborný register uľahčuje orientáciu podľa jednotlivých tém. Nemeckí muzikológovia, ako dokazuje spomínaný prehľad, sa venujú najmä revolučným umeleckým tradíciám a súčasnosti. V poslednom období vzniklo viac štúdií k problematike piesní. Celý štáb muzikológov sa zaoberá otázkami hudobnej výchovy. V prehľade sú spomínané i dišertáčske práce. Väčšina z nich sa zameriava na súčasnosť. Niektoré analyzujú priam dielce otázky z problematiky socialistického realizmu, iné osvetľujú hudobnú históriu jednotlivých miest. Veľká pozornosť sa venuje prelínaniu nemeckej hudobnej kultúry s vývojom v zahraničí. Interesantné sú menšie monografie o hudobníkoch lokálneho významu, ktoré vysvetľujú i históriu určitej oblasti. Zaujímá aj práce z oblasti lužicko-srbskej hudby. Viac štúdií sa zaoberá otázkami kultúrnej politiky. Obľúbená je téma „Hudba ako súčasť rozvinutej socialistickej spoločnosti“. Mnohí z mladých muzikológov sa venujú robotníckej piesni. Širšie než u nás je rozpracovaná problematika hudby v rozhlase a v televízii.

Sándor Balassa

Na Medzinárodnej tribúne skladateľov v Paríži v r. 1971 získala jeho skladba — Requiem za Lajosa Kassáka, op. 15 — prvé miesto. Bratislavčania mali možnosť oboznámiť sa s dielom na záverečnom koncerte v rámci týždňa MHR. (O podujatí píšeme na inom mieste.) Skladateľ, ktorý bol osobne prítomný na koncerte prejavil veľkú spokojnosť s interpretáciou diela. Pri tejto príležitosti sme sa informovali o jeho práci. Pracuje v Budapešti ako hudobný režisér. Samozrejme, to mu vytvára neustály kontakt s hudobným dianím nielen v Maďarsku, ale aj v zahraničí. Spomínané Requiem napísal na podnet manželky zomrelého básnika Lajosa Kassáka. Hlboko naňho zapôsobili básne, z ktorých zostavil istú koláž a hudobne jej dal formu „requiem“. Jeho ambíciou nebolo hľadať nové formové ustrojenie, skôr sa snažil využiť — na podčiarknutie myšlienky — všetky prostriedky, ktoré má dnes skladateľ k dispozícii. Pochopiteľne, náležite ich vyberal a zoradzoval. Ako sám zdôraznil, nepovažuje za prvoradú kompozičnú techniku, ale ideu diela. Z jeho doterajšej tvorby treba spomenúť Kantátu pre soprán a orchester, Legendu pre zmiešané hlasy, Motettá, Xenia (pre komorný súbor), Irisz (pre orchester), Tabulac (pre komorný súbor) a skladbu nazvanú Cupescalia. Jeho doterajšiu tvorbu poznačilo inklinovanie k väčším orchestrálnym a vokálnym zoskupeniam.

A. PLASKUROVÁ

Bulharské portréty

Umenie národného umelca Jurija Bukova už niekoľko desaťročí zdobí koncertné pódia nielen v Bulharsku, ale aj v zahraničí.

Je laureátom mnohých medzinárodných konkurzov, koncertoval vo Francúzsku, v Taliansku, v Alžír, v Maroku, v Tunise, v Egypte, v Belgicku, v Holandsku, v NSR, v Grécku, v Anglicku, v Južoslávii, v Rakúsku, v Poľsku, v ZSSR, v USA, v ČLR a v Kanade. Právom mu patrí prívlastok: svetoznámý.

Jurij Bukov je odchovancom bulharskej klavírnej školy. V roku 1949 sa predstavil prvým samostatným koncertom v Paríži. Vzápätí sa začala jeho koncertná činnosť v zahraničí. K veľkým úspechom interpreta patrí naštudovanie Brahmsovho I. klavírneho koncertu, Obrázkov z výstavy od Musorgského a Ravelových diel. Okrem stálej koncertnej činnosti realizoval v posledných rokoch rad nahrávok na gramoflatne: v Londýne nahral všetky Prokofjevove sonáty, s firmou „Philips“ Beethovenove sonáty, Lisztove koncerty, polonézy od Chopina, Čajkovského b mol koncert, menšie diela Chačaturiana, pre americkú firmu „Columbia“ nahral Obrázky z výstavy.

Životné jubileum (50 rokov) zastihlo Juraja Bukova v plnom zdraví a rozkvetu umeleckých síl

Národná umelkyňa Júlia Wienerová je prvou sopranistkou Sofijskej národnej opery. Stala sa pokračovateľkou veľkej tradície bulharských operných speváčok. Je absolventkou Státnej hudobnej akadémie v Sofii (prof. Orukin). Svoju umeleckú dráhu začala na koncertných pódioch. V máji roku 1953 sa stala členkou Sofijskej národnej opery. Debutovala ako Leonóra vo Verdiho opere Trubadúr. Jej lyricko-dramatický soprán zanechal veľmi silný dojem. Veľkolepý spev a ľahké

zvládnutie výšok sú dôkazom vysokej vokálnej kultúry a serióznej prípravy. Na poslucháčov silne pôsobí Wienerovej príjemný, okúzľujúci hlas a hlboké vniknutie do podstaty stvárňovanej postavy. Speváčka postupne rozširovala repertoár o tieto postavy: Jaroslava z opery Knieža Igor od Borodina (1955), Liza z Čajkovského Pikovej dámy (1956), Tatiana z Eugena Onegina (Čajkovskij), Marina z Borisa Godunova (Musorgskij), Nataša z Rusalky (Dargomižskij), Volchovová zo Sadka (R. Korsakov). Wienerová ich naštudovala s veľkou láskou k odkazu ruských skladateľov a s výbornou jazykovou prípravou.

V počiatočných rokoch účinkovania v opere (1956) spievala Aidu. Na jeseň roku 1960 uviedla Sofijská národná opera premiéru opery Don Carlos. Verdiho hudobný svet sa stal pre speváčku vlastným. Vytvorila úlohu Alžbety. Hudobný kritik V. Krstev o nej napísal: „Jej Alžbeta zaujala precíznosťou a krásou vokálneho podania, technickou dokonalosťou a citovou vyváženosťou“. Nemôžeme nespomenúť ani účinkovanie v Pucciniho Turandot. Bohatý hlasový fond a zvláštny „kovový lesk“ hlasu predurčujú speváčku na stvárňovanie postáv silných, odvážnych žien.

Istý nemecký dirigent ju počas svojho pobytu v Bulharsku počul spievať Sentu z Blúdiaceho Holandana. Vzápätí prišla pozvánka na angažmán do Nemeckej demokratickej republiky. Od roku 1963 je J. Wienerová členkou Berlínskej státnej opery. Plných desať rokov je primadonou jedného z najlepších európskych operných divadiel. Spievala tu napr. Améliu v Maškarnom bále. O jej kreácii napísal: „Sotva možno vidieť oduševnenejšiu, krajšiu a presvedčivejšiu Améliu i na najlepších operných scénach“.

Wienerová vystupuje i koncertne po boku slávnych spevákov a dirigentov. Je jednou z prvých bulharských speváčok, ktoré vystupovali v Japonsku. Začiatkom roku 1968 naštudovala Toscu, v roku 1971 rozšírila verdiovský repertoár o bravúrne stvárnenie Elviry z Ernani.

Podľa „Bulgarskej muziky“ spracoval G. RIZOV

Zo zahraničia

V medzinárodnom festivalovom kalendári pre tento rok, ktorý pripomína najvýznamnejšie podujatia svojho druhu, sú uvedené aj BHS. Časovo sú rozdelené medzi festivaly v Barcelone a v Gazi.

K stému výročiu narodenia Huga von Hofmannsthalu, známeho libretistu Straussových oper usporiadali v Rakúsku viac podujatí. Hovorí sa o ňom ako o reprezentantovi meštiackeho pacifizmu a humanizmu.

Vo Viedni začína vychádzať súborné dielo Antona Brucknera. Zatiaľ vyšla jeho Symfónia f mol z r. 1863. Redakciu má známy rakúsky hudobný vedec dr. Leopold Nowak, ktorý napísal i úvod.

Gramofónová firma EMI došla na trh platňu, kde po prvý raz reprezentuje svoje dirigentské nadanie známy spevák Dietrich Fischer-Dieskau. Umelec uvádza s New Philharmonia Orchestra V. a VIII. symfóniu Franza Schuberta.

Zaujímavým prínosom k životopisu Bélu Bartóka je nedáv-

no uverejnená kniha Wernera Fuchsa „Béla Bartók und die Schweiz“. Autor, veľký znalec Bartókovho diela, bol dlhší čas švajčiarskym veľvyslancom v Budapešti. V knihe odhaľuje zaujímavé biografické podrobnosti o Bartókovom pobyte vo Švajčiarsku, ktoré skladateľ navštívil po prvý raz v roku 1908 a naposledy — v r. 1940. Tiež sú tu údaje o uvedení Bartókových skladieb vo Švajčiarsku.

Predsedom Zväzu skladateľov RSFSR sa stal nedávno Rodion Ščedrin. Dnes 40-ročný úspešný skladateľ absolvoval moskovské Konzervatórium v triede prof. Jurija Šaporina. Zložil 2 symfónie, inštrumentálne koncerty, diela pre klavír, operu Nielen láska, balet Anna Kareninová a divadelnú hudbu. Veľa miest venoval vo svojej tvorbe využitiu prvkov ruskej ľudovej hudby. Medzi jeho najúspešnejšie diela patrí oratórium Lenin v srdci ľudu. V súčasnosti pracuje na opere inšpirovanej Gogolovskou predlohou.

V Paríži privítali s nadšením orchester BBC z Londýna pod taktovkou Pierra Bouleza. Francúzsky kritik poznamenáva, že Boulez prikladá závažnosť (najmä v dielach Mahlera a Bartóka) veľkej rytmickej precíznosti, čím podčiarkuje hudobné myšlienky.

Pamiatke čilskeho prezidenta Salvadora Allendeho a Pabla Neruda venoval svoju symfóniu berlínsky skladateľ Manfred

Schubert, jeden z najznámejších komponistov NDR. Dielo uvedú na jar tohto roku.

Veľkou udalosťou Rzeszowa bolo otvorenie novej budovy Státnej filharmónie Artura Malawského. Na slávnosti, spojennej s galakonzertom, uviedol orchester Goralský triptych od Artura Malawského, Husový koncert d mol od Henryka Wieniawského, Moniuszkove Krymské sonety a Toccato od Bolesława Szabelského. Okrem Wandy Wilkomirskiej vystúpil na koncerte Kazimierz Pustek. Nová budova filharmónie má 2 koncertné sály. Väčšia je pre 750 poslucháčov.

Na IV. bienále súčasnej belgickej hudby v Bruseli (11. až 21. I. t. r.) sa zúčastnilo vyše 40 skladateľov, ktorí reprezentujú všetky tendencie dnešnej belgickej hudby. Záujem vzbudila kolektívna skladba žiakov Henri Pouseura, jedného z najznámejších belgických skladateľov. Bienále dalo príležitosť i najmladším reprezentantom kompozičného umenia.

Medzinárodná hudobná rada UNESCO usporiada v marci sympóziom „Hudba a semioti-

ka“ (Zürich), prvé valná zhromaždenie Európskej únie hudobných škôl (Paríž) a poradu riaditeľov festivalov súčasnej hudby (Francúzsko).

Slovenský choreograf Juraj Kubánka dostal umeleckú cenu Domovina, ktorú udeľujú Lužickí Srbi v meste Budišin.

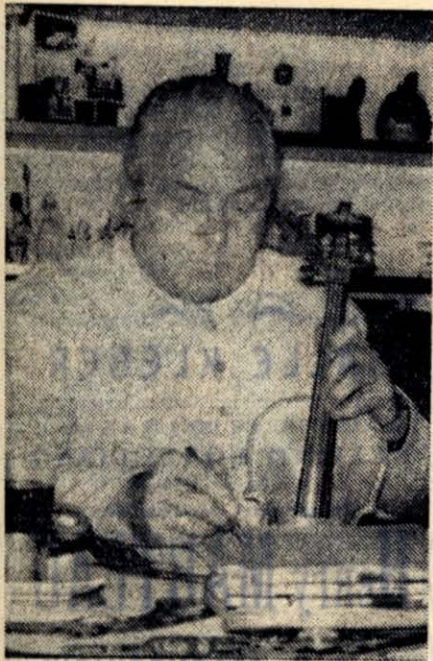
Za nového generálneho intendantu Národného divadla vo Weimare vymenovali dr. Gerta Beinemanna.

V lípskom vydavateľstve VEB vychádzajú listy G. Ph. Telemana. Spomínaná korešpondencia je i zaujímavým dokumentom o dobe, v ktorej skladateľ žil.

Na 11. ročníku Hudobných dní v Halle uviedli s veľkým úspechom operu Dejiny starého Adama od Hansa Jürgena Wenzela.

Oxfordská univerzita vydala ucelené dejiny japonskej hudby. Ich autorom je E. Harich-Schneider.

Alois Forer vydal vo Viedni reprezentačnú knihu o rakúskych organoch. Je v nej podchytených 100 organov, dejiny niektorých z nich a bohatá fotodokumentácia.

Jubileum koncertného majstra

safročia stúpala tak pozoruhodne, že je hodno sa pri nej zastaviť a zrekapitulovať, čo Vojtech Gabriel na poli hudobnej kultúry spravil.

...

Je to už dávno, čo prišli dvaja bratia Gabrielovci (pôvodom z juhozápadných Čiech) na Slovensko. Starší Vojtech — po prísnej základnej hudobnej výchove, ktorej sa mu dostalo už v rodičovskom dome od otca — organistu a na povestnej pražskej vojenskej hudobnej škole — sa zapísal do husľovej triedy prof. N. Kubáta na vtedajšej bratislavskej Hudobnej a dramatickej akadémii. Už v tom čase hral na flaute, trúbke i husliach tak, že ako 16-ročný mohol byť profesionálnym členom orchestra. V silnej husľistickej konkurencii sa dopracoval k najlepším absolventom školy, ktorú absolvoval v r. 1937. Hneď potom vstúpil do profesionálneho slovenského hudobného života — najprv ako vynikajúci trubkár. Po dvojročnom pôsobení v košickom ND sa stal — spolu s mladším bratom Ferdinandom, výborným kontrabasistom — spoluzakladajúcim členom SOCR (1939), prvého významného slovenského symfonického orchestra. Hoci bol ešte stále vo funkcii 1. trumpetistu, naďalej usilovne rozvíjal aj husľistické schopnosti. V mnohých reláciách účinkoval ako huslista-solista a bol medzi prvými členmi (1939) neskoršieho Slovenského kvarteta. V r. 1942 zvíťazila u neho s konečnou platnosťou láska k husliam.

...

po oslobodení sa začal budovať slovenský hudobný život na nových základoch. Kvalitatívne i kvantitatívne požiadavky predložil pred pomerne malý počet profesionálnych hudobníkov nové úlohy. Na pôde rozhlasu bolo treba stále viac hudby. Vytvárali sa menšie hudobné telesá — a tu dostal V. Gabriel príležitosť aj ako dirigent. Citeľnú me-

dzeru v oblasti komornej hudby vyplňalo v tom čase Slovenské kvarteto, ktorého primárom bol vyše 20 rokov opäť — náš jubilant. Súbor sa zameriaval v prvom rade na slovenský skladateľský odkaz (J. L. Bella, M. Moyzes, M. Schneider-Trnavský, A. Albrecht, F. Kafenda...), ktorý oživil pred slovenským hudobným obecnstvom. Existencia kvarteta však inšpirovala i vtedajšiu strednú a mladšiu skladateľskú generáciu, ktorí venovali telesu nové diela (A. Moyzes, E. Suchoň, J. Cikler, D. Kardoš, A. Očenáš, S. Jurovský, L. Holoubek, T. Frešo, J. Kresánek, J. Kowalski, J. Zimmer atď.). Od r. 1947 uvádza Slovenské kvarteto svetové premiéry spomínaných autorov i na Pražskej jari — ako na významnom hudobnom fóre.

V r. 1949 sa splnili túžby milovníkov hudobnej múzy na Slovensku — založila sa Slovenská filharmónia. V novozaloženom orchestri — ako ináč! — bol u prvého pultu prvých huslí Vojtech Gabriel. Po odchode T. Gašparka (v r. 1952) prebral miesto prvého koncertného majstra — funkciu, ktorú úspešne zastáva podnes. So SF čoskoro účinkoval aj ako koncertujúci huslista a pohotový dirigent. S jemu vlastnou oddanosťou a láskou venoval pozornosť slovenskej tvorbe, nezastaviac sa pred žiadnou náročnou úlohou. Pod jeho taktovkou hrá SF Dvořákovu Novosvetškú, Čajkovského 4. symfóniu... Mimo nášho prvého telesa dirigoval aj košickú SF, orchestrálnu súbor Cs. rozhlasu — i na rôznych koncertných pódioch. Vojtech Gabriel je vyše 20 rokov dušou a koncertným majstrom Bratislavského komorného združenia, ktoré si vydobylo uznanie a pozornosť aj v zahraničí (Viedeň). Práve toľko účinkoval ako koncertný majster orchestra opery SND, vyučoval trúbku na bratislavskom Konzervatóriu a stačil absolvovať stovky výchovných koncertov pre mládež a po závodoch Slovenska.

Udelenie vyznamenania Za vynikajúcu prácu a titul Zaslúžilý umelec, bolo oficiálnym ocenením jeho jedinečnej činnosti. My, ktorí ho dôverne poznáme z pódia, alebo z publika, skláňame sa pred neochabujúcou tvorivou vitalitou, vykonaným umeleckým dielom a z úprimnosti mu želáme, aby ho elán ešte dlho neopúšťal — k radosti tých, ktorí radi počúvajú dobrú hudbu: od staročeskej polky, až po symfóniu... (mk)

Všestranná osobnosť

Aktívna osobnosť zrejme nestárne. Pracovný režim nášho 55-ročného jubilanta, ktorý je spojený povinnosťami v Trnave a v Bratislave, je — pri zdánlivej rozptýlenosti — veľmi pevný. Vo voľných predpoludniach si sadá k štýlistickej práci, dotvára začaté teoretické práce a kompletizuje notové materiály. V trnavskom univerzitnom zborníku vydal v posledných rokoch plody svojich viacročných snáh. Je to niekoľko estetických štúdií, ktoré si treba prečítať v náväznosti, aby sme pochopili, o čo Jánovi Albrechtovi ide. Jeho úvahy sa pohybujú medzi estetikou a hudobnou psychológiou, akcentujú všetky podmienky, ktoré ovplyvňujú hlboké hudobné vnímanie a vedú k umeleckému zážitku. V nich vyslovuje svoje osobné názory a najvlastnejšie presvedčenia. Ako ozajstný znalec violovej hry a zberateľ notovej literatúry pre tento nástroj, pripravil pre tlač kompletnú bibliografiu, pravdepodobne jednu z najucelenejších v strednej Európe. Poslúži mu k tomu vlastný notový archív, táto zásobárňa mnohých slovenských umelcov. Pokiaľ ho poznáme, vždy ho najviac lákala stará hudba — najmä baroko. Minulý rok dokončil k tejto problematike rozsiahlu štúdiu, kde chcel novším spôsobom formulovať kompozičné a estetické princípy hudobného myslenia baroka. Nie je to len pohľad teoretika: v riadkoch často prehovorí praktík, u ktorého sa schádzajú komorné združenia rôznych zoskupení, aby si po domácky — no dobre — zahráli starú i novšiu hudbu. Vo svojom dome — v tejto poslednej bratislavskej hudobnej reziden- cii — dotvára jubilant svoje výskumy, prijíma umelcov, radí mladým, ktorí sa grupujú z bratislavských umelcov, škôl a ešte vždy nájde dost času na to, aby dokázal, že život nie je len práca, ale i uvoľnenie a regenerácia ľudských síl. To z neho robí všestranne vyrovnanú osobnosť.

— R —

K 60. Vojtecha

Gabriela

Život neúprosne letí v návale každo- dennej práce a človek si zriedka uvedomí jeho kolobeh. A tak je doslova zaskočený, keď sa dozvie, že niekto z blízkyh spolupracovníkov prekračuje okružie jubileum. O to je fakt prekvapujúcejší, ak ide o významného reprodukčného hudobného umelca, ktorého pracovný elán a výkonnosť vôbec neko- rešpondujú s fyzickým vekom. Takýmto priam klasickým príkladom je 60-tka zaslužilého umelca Vojtecha Gabriela, ktorej sa dožil 6. II. t. r. Kto by nepoznal jeho meno? Veď sojva prejde deň, aby sa neozvalo z rozhlasových prijímačov. To isté platí aj o televíznej obrazovke, no najmä o pravidelných symfonických koncertoch a opere SND. Tu všade pôsobil majster Gabriel — či už ako dirigent, solista, alebo koncertný majster. Krivka umeleckej činnosti za štyri de-

VIERA DONOVALOVÁ

50 rokov sovietskej hudobnej estetiky

(Pokračovanie z 3. str.)
zoruhodné výsledky. Dokázala postupným dobýjaním idealistických pozícií postaviť sa pevne na platformu marxisticko-leninského učenia. Z tejto bázy podarilo sa sovietskej estetike ukázať, že hudba nie je, ako hovorí J. Kremliev v spomínanej práci „všeobecná emanácia ľudskej duše, srdca, ľudského rozumu“, ale je umením schopným v špecifických

obrazoch podať odraz reálnej skutočnosti a aktívne spolupôsobí na ideové, etické a estetické formovanie človeka a spoločnosti.

— Koniec —

...

Použitá literatúra:
J. Kremliev: Estetika v sovietskom muzykoznanií. Zborník: Voprosy teorii i

estetiky muzyki, zv. 6—7, Leningrad 1967, s. 18—44.

B. Jarustovskij: Utveržďať leninskije princípy partijnosti i narodnosti. Sovetskaja muzyka 1972, č. 7, str. 2—23.

T. Chrennikov: Aktuálne zadači sovietskogo muzykaľnogo tvorčestva. Sovetskaja muzyka 1971, č. 2, str. 2—11.

M. Skorik: O progressivnom i dogmatičeskom novatorstve. Sovetskaja muzyka 1971, č. 8, str. 17—29.

G. Ordžonikidze: Roľ tvorčeskoj individualnosti v stanovnenii nacionalnogo stilia. Sovetskaja muzyka 1971, č. 9, str. 13—24.

Užitočné súťaže

V Redakcii tanečnej a zábavnej hudby Čs. rozhlasu v Bratislave vyhodnotili dve významné podujatia. Prvým je súťaž na pochodovú pieseň s dychovkou pod názvom „Pieseňou za mier“. Redakcia vypisuje túto súťaž už po druhý raz, v snahe obnoviť dobrú tradíciu masových pochodových piesní a podnietiť tvorbu autorov v danom žánri. Súťaže sa mohli zúčastniť len členovia, alebo kandidáti ZSS. Prišlo celkovo 15 skladieb. Po ich zhodnotení sa odborná komisia rozhodla udeliť prvú cenu dvojici autorov Vierslav Matušák a Boris Droppa (Vá- nok vieme strážiť), druhú cenu dostali Karol Elbert s Tiborom Grünnerom (Zem naša rozkvitá) a Zdeněk Cón s Eubošom Zemanom (Pieseň druž- by). Tretiu cenu udelili Miroslavovi Brožovi a Zdeněkovi Cónovi (Nám i svetu mier) a Karolovi Elbertovi s textárom Alojzom Čobejom (Keby opäť). Dňa 21. XII. m. r. zasadala porota nad prácami, ktoré prišli do súťaže o najlepšiu úpra-

vu skladby z oblasti sovietskej populárnej hudby. Medzi 14 sú- ťažnými úpravami sa objavila takmer polovica známych me- lódii, ako napr. Pachmutovovej Pieseň o nespokojnej mladosti, ruská ľudová pieseň Pošto- vá trojka, alebo Mokrousova Pieseň frontového šófera... Druhá polovica úprav je zauj- mavá tým, že predstavuje sú- časnú tvorbu sovietskych skla- dateľov. Prvú cenu získal Zde- něk Novák z Brna za aranžmán skladby Borisa Mokrousova Pieseň frontového šófera, o druhú cenu sa podelili dvaja aranžéri: Vierslav Matušák za úpravu skladby Alexeja Čorného Dáňa a Karol Ondrejčka za úpravu gruzínskej ľudovej pies- ne (melódie zo známeho gru- zinsko-slovenského filmu Pre- rušená pieseň), ktorú otextoval Jozef Pavlovič a dal jej názov Tá spomienka dávna. Tretiu ce- nu si odniesol Peter Smékal za aranžmán piesne Davida Tuch- manova a Petra Brhlviča Prie- teľky.

A. BREZOVSKÝ

KONKURZ

Riaditeľstvo EŠU v Novom Meste nad Váhom prijme od 1. septem- bra 1974:

- 1 učiteľa hry na husle,
- 1 učiteľa na tanečný odbor,
- 1 učiteľa pre výtvarný odbor,
- 1 učiteľa pre vyučovanie hudob- nej výchovy na pobočku v Čachticiach.

Ziadosť zasielajte na riaditeľ- stvo EŠU Nové Mesto nad Váhom.

Riaditeľstvo Konzervatória v Ži- line vypisuje súbežne na obsade- nie voľných miest pre školský rok 1974-75:

- 1 miesto interného pedagóga pre hru na flautu,
- 1 miesto interného pedagóga pre hru na pozauunu,
- 2 miesta interného pedagóga pre hru na klavír a korepeti- ciu.

Požadované vzdelanie: vysoko- školské — umeleckého smeru, prí- padne absolútium Konzervató- ria s viacročnou praxou.

Ziadosť doložená životopisom zasielajte na adresu: Konzervató- rium v Ziline, ulica Marx-Engelsa č. 18.

MDKO uskutočnil v januári tzv. Český večer v Bratislave. V Štúdiu NS kon- certovalo Dvořákov trio v zložení: Ja- roslav Kvapil (klavír), František Pospíšil (husle) a Jaroslav Chovanec (vio- lončelo). V ich podaní odznelo Klavírne trio c mol, op. 2, od Lubomíra Zeleného a Dvořákov klavírne trio f mol, op. 65. Hosťom tohto úspešného večera, poria- daného v spolupráci s Pragokoncртом a Slovkoncртом, bol aj známy herec Jiří Vala. Uviedol sa úryvkom z drámy J. Mahena Jánošík, poéziou F. Halasa, V. Nezvala a s ukázkami z tvorby F. Šrámka i A. Přídala. Ďalší program tohto cyklu bude 18. II. t. r. Odznejú na ňom komorné skladby Dvořáka a Janáčka v podaní Dvořákovho kvarteta a verše K. Tomana, V. Nezvala, ako aj A. M. Pi- šu. (M. Šubová)

Koncert konzervatória

Dňa 24. januára 1974 bol v Zrkadlovej sieni Primaciál- neho paláca v Bratislave koncert poslucháčov bratislav- ského Konzervatória, na ktorom sa pod vedením Jána Práganta predstavil Komorný orchester školy so só- listami Máriou Feješovou (III. ročník, prof. I. Černec- ká) a Jozefom Malíkom (V. ročník, prof. A. Elanová).

Diela G. B. Pergolesiho, G. A. Händla, A. Scarlattiho, W. A. Mozarta a M. Skorika umožnili najmä orchestru plne uplatniť všetky schopnosti: muzikalitu, mladistvý elán, temperament a nadšenie.

V Concertine Es dur pre sláčiky G. B. Pergolesiho, ktoré (až na menej výrazné Affetuoso) bolo slubným úvodom večera, podarilo sa orchestru naplniť jednotlivé časti prílehavým obsahom, typickým pre diela vzniká- júce v období rozkvetu talianskeho baroka.

Mária Feješová v dvoch áriách G. F. Händla (Xerxes) a A. Scarlattiho (Sento nel core) ukázala dobre vedený hlas, čistú a istú intonáciu. Myslím však, že by zo stra- ny sólistky nezaškodilo viacej osobného tvorivého vkladu a väčšieho použitia kontrastu, ktorým by sa dosiahla zreteľnejšia formová výstavba árií.

Klavirista Jozef Malík si vybral z Mozarta Klavírny koncert Es dur Kz. 449. Jeho interpretácia bola domi- nantou podujatia, podanie prevyšovalo obvyklú úroveň umeleckej výpovede poslucháča Konzervatória. Úprim- ným vzťahom k predlohe a jej primeraným technickým zvládnutím sa mu podarilo (až na menšiu neprehľadnosť v tretej časti) udržať potrebné napätie. Tento muzikálny klavirista nesporne patrí k interpretačnej špičke školy a zaslúži si, aby mal aj naďalej vytvorené najvhod- nejšie podmienky pre ďalší umelecký rast.

V nasledujúcej Partite sláčiky od súčasného so- vietskeho skladateľa M. Skorika podal Komorný orches- ter veľmi sugestívny prejav, plný fantázie. Škoda, že Hudobný žart pre sláčiky a dva lesné rohy od W. A. Mo- zarta nevyznel tak presvedčivo, ako by si bola vyža- dovala kulminácia celého večera.

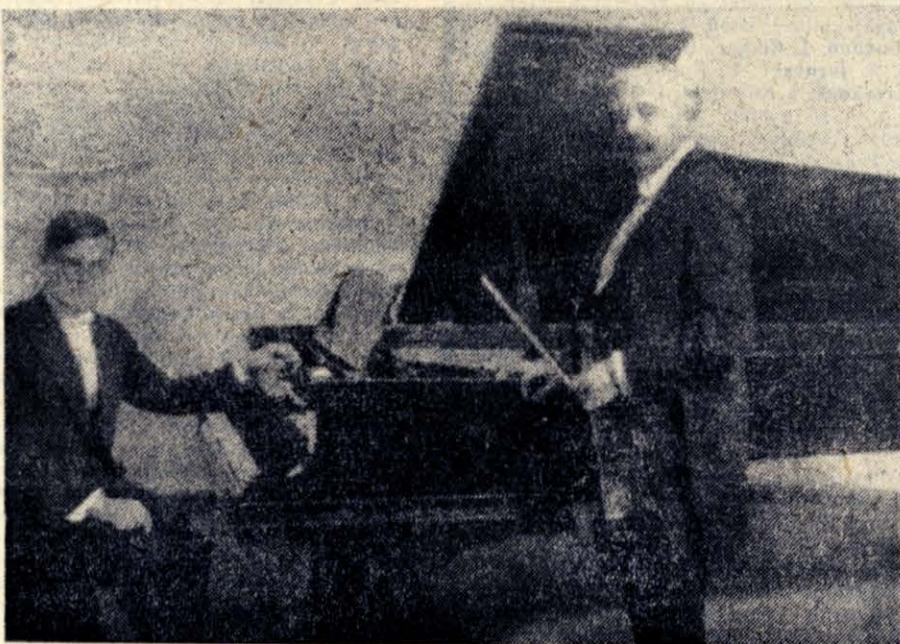
C. DIANOVSKÝ

● Pražské jazzové dni budú 17. a 18. marca t. r. v Radiopaláci. Tri kon- certy tohto podujatia sú tematicky rámcované té- mito heslami: Ku kore- ňom jazzu, Od bopu k rocku a jazz okolo nás.

HUDBNÝ ŽIVOT — dvojtýždenník. Vydáva Slovkoncert vo Vydavateľstve Obzor, n. p., ul. Čs. armády 29/a, 893 36 Bratislava. Vedúci redaktor: dr. Zden- ko Nováček. ČSc. Redakčná rada: Pavol Bagin, Lubomír Čížek, prom. hist., Alojz Lukáč, Miloš Jurkovič, Mária Kišoňová-Hubová, Zdenko Mikula, dr. Mi- chal Palovčík, Ján Schultz, Jozef Sixta, Bohumil Trnečka. Adresa redakcie: Vojvodská 8, 893 36 Bratislava, telefón 592 37. Administrácia: Vydavateľ- stvo Obzor, n. p., ul. Čs. armády 29/a, 893 36 Bratislava. Inzertné oddelenie: Gorkého 17, 893 36 Bratislava. Tlačia Nitrianske tlačiarne, n. p., Nitra, Roz- širuje PNS. Objednávky predplatiteľov prijíma PNS — Ústredná ex- pedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo námestie 48/IV 805 10 Bratislava. Objednávky odberateľov v zahraničí prijíma SLOVART, n. p., Leningradská ul. č. 11/I, 896 26 Bratislava. Cena jedného výtlačku 2.— Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 45454

Registračné číslo: SÚTI 6/10

Zo spomienok

Henry Marteau a mladý Rudolf Macudzinski.

Na začiatku nášho storočia sa tradovalo, že najmä pre spevákov znamená Bayreuth prestupnú stanicu na svetové pódia. Niečo podobné sa stalo i mne:

Ako 18-ročný klavirista som v r. 1925 — vo voľný deň festivalu — bol na výlete v neďalekom mestečku Lichtenberg. Navštívil som tu chýrneho umelca **Henry Marteaua**. V empírovom hudobnom salóne, so štýlovým bielym Blüthnerom sa muzicírovalo a na požiadanie prítomných som zahral na spomínanom krídle jednu zo svojich skladieb. Pri odchode mi Marteau daroval výtlačok svojho diela *Introduzione e fuga meditativa* op. 23 pre organ — s rukopisným venovaním a výzvou, aby som sa pokúsil vytvoriť z tohto diela transkripciu vo forme virtuózne klavírnej skladby. Táto ponuka ma očarila, nuž pustil som sa s elánom do práce. V ten istý rok som poslal autorovi nové znenie jeho rozsiahleho diela. Zo Štokholmu mi prišla vlastnoručne napísaná pohľadnica od majstra — s vyslovením nádeje, že si čoskoro vypočuje nové klavírne znenie svojej skladby. O pol roka — 7. I. 1926 — dostal môj otec doporučený list od Marteaua, v ktorom vyslovil nasledujúcu požiadavku: nakoľko jeho klavírny majster ochorel, požiadal ma, či by som ho nemohol sprevádzať na umeleckom turné po Egypte, Grécku a Turecku. V liste môjmu otcovi súčasne načrtnol re-

pertoár, ktorý by som si mal pripraviť pre klavírny sprievod.

Pochopiteľne, obsah listu vyvolal v celej rodine rozruch. Veď meno Marteau znamenalo vtedy asi toľko, ako dnes David Oistrach, Isaac Stern, alebo Henryk Szering. Aký to musel byť pre otca pocit, že sa stanem koncertným partnerom absolventa Joachim! Bol som iba pár mesiacov v 1. ročníku pražskej Majstrovskej školy — v triede prof. Viléma Kurza, ktorého som poznal ako neúprosného zástancu pokojného, ničím nerušeného pianistického rastu. Viem, že jeho odpoveď na prípadný dotaz by bola záporná. No rodinná rada sa uzniesla, že podobná príležitosť sa vyskytne len raz v živote. Otec ju prijal s tým, že svojho kolegu Kurza získa dodatočne k súhlasu — keď ho postaví pred hotovú vec. Dňa 9. januára 1926 sme teda potvrdili ponuku a žiadali sme objasniť všetky cestovné podrobnosti. Dovtedy som nehral s majstrom ani takt, no často som sprevádzal otca i jeho žiakov na verejných koncertoch a v domácom kruhu. Profesor Kurz prehlásil, že toto prijatie koncertného zájazdu znamená vylúčenie z jeho triedy i z ďalšieho štúdia. No mladistvá túžba po zážitkoch prekonala všetky pochybnosti. Priblížil sa deň odchodu (3. II. 1926) na trojmesačné turné do rozprávkových krajín mimo európskych svetadielov. Zážitky z neho vám predkladám vo forme denníkového záznamu.

Cestoval som loďou do Alexandrie. S manželmi Marteauovcami som sa stretol v priestoroch I. triedy. Na štvrtý deň našej cesty zmenili vlny farbu na svetlo-azúrovú a v diaľke sa vynorila Afrika s bielymi domami Alexandrie. Po dvoch prísnych pasových kontrolách sme konečne opustili loď. Komplikovaná colná revízia bola v našom prípade uľahčená tým, že nad našimi batožinami mal „ochrannú ruku“ diplomatický pas majstra. Odviezli sme sa do hotelu Majestic, vtedy najelegantnejšieho v Alexandrii. Na podvečernú prechádzku mestom, ktoré v tejto štvrti pôsobilo celkom európsky, sme videli na všetkých stĺpoch plagáty oznamujúce koncert. Veľký dojem na mňa urobilo moje meno s titulom — profesor. Pomyslel som si: „To sa budú pozerat na 18-ročného profesorika!“

Dva dni sme usilovne skúšali. Doposiaľ som nikdy nesprevádzal Marteaua — veď sme sa stretli iba deň pred odplávaním parníka, v Terste. V hudobnom obchode Paspasian som dostal k dispozícii jednu izbu na cvičenie. S Henri Marteauom sme prvý deň prebrali Kreutzerovu sonátu a Mendelssohnov koncert. Popoludní som pracoval samostatne — podľa poznámok majstra a večer sme pokračovali v zosúladiení ďalších skladieb. Popri cvičení mi však zostalo dosť času na to, aby som si prezrel arabskú časť mesta. Tu som uvidel ten pravý rozdiel medzi Európou a Orientom. Všade vládol farebný a hlučný život, čierne oblečené ženy so zahalenými tvármi stáli vedľa stánkov, impozantne obložených ovocím a zeleninou, po uliciach chodili muži vo všetkých stupňoch hudej farby. Zriedka som stretol Európana. Dňa 11. februára mi zostalo dosť času na to, aby som spravil výlet električkou k prieplavu Machmudié a do botanickej záhrady Nuzhá. Ťažko opísať nádhru, ktorá sa naskytla očiam. Po návrate z vychádzky sme sa išli pozrieť do divadla Alhambra, kde mal byť večer koncert. Jeho začiatok stanovili poriadatelia na 21,30 hod. — ako býva zvykom v Alexandrii. Veľké hľadisko bolo takmer plné. Po oboch stranách javiska boli harémové lôže, chránené šedým závojom. Z hľadiska nemožno do nich vidieť, no z javiska som riskoval pohľad do jednej z týchto lôží a zistil som, že namaľované krásavice z Východu by boli ochotné ihneď koketovať s „plavým európskym junákom“. Typický je aj spôsob, akým africké obecnstvo prejavuje svoje nadšenie: ľudia nielen tlieskali, ale i dupkali a vykrikovali. V dňoch 12.—13. februára sme skúšali pre koncert v Káhire čiastočne nový program. Hrali sme celé predpoludnie — až do 17. hodiny. Keď ma majster prepustil, osviežil som sa prechádzkou po pobreží Stredozemného mora. Na druhý deň sme odišli do Káhiry. Cestu rámcovali palmové háje, biele mešity, prieplavy Nílu, na nich vefa člnov; favy i byvoli, ktoré čerpali z rieky vodu. Najväčšiu časť cesty sme však strávili v rozhovoroch, komentujúc všetky záranky

tunajšej prírody. Ubytovali sme sa v hoteli Eden Palace a ja — so sprievodcom, tzv. dragomanom — som si prezrel najdôležitejšie miesta tohto strediska Orientu. Prvý koncert v Káhire bol 14. II. 1926. V miliónovom meste nebolo vtedy jedinej koncertnej sály. A tak sme hrali v miestnosti kina, druhýkrát vo veľkocukrárni Groppi a naposledy v hoteli National. Ani návšteva nespĺnila na-

SALLE KLEBER

DIMANCHE 14 FEVRIER 1926 à 10 h. 45 a.m.

BETTINO CONEGLIANO

à l'honneur de présenter

le grand violoniste

Henry MARTEAU

avec le concours du

Prof. R. MACUDZINSKI

(Pianiste)

Programme

1. Sonate pour Piano et Violon en La maj. op. 47
(édition à Kreutzer) **L. Van Beethoven**
Allegro - Allegretto con variazioni - Rondó
2. Conconcerto en Mi mineur op. 64 **F. Mendelssohn**
Allegro appassionato - Andante - Finale
3. Hymne à Ste Cecile **G. Reynold**
Introduction et Rondó Capriccioso **G. Saint-Saens**
4. Danses:
Dances suédoises **Tor Arlin**
Habanera **Sarasate**
Zapateado **Sarasate**
Deux danses hongroises **Brahms**
Caprice **Paganini**

Piano de Concert Bechstein de la Maison PAPSAN & Co.

PRIX DES PLACES

Loges de côté P.T. 200; Fautouille-partierre P.T. 30
Loges de face > 150; Balcon > 20

Les billets sont en vente à la SALLE KLEBER et chez PAPSAN & Co.

Imp. C. Onofreghit Alim. Téléph. No. 49-14

Fotokópia dobového plagátu z egyptského turné Henry Marteaua a R. Macudzinského.

še očakávaní. Popoludní som si pozrel egyptské múzeum, kde pred krátkym časom dopravili unikátne nálezy z hrobu Tutenchamona: sarkofág z čistého zlata a múmiu faraóna, väzy z alabastru a veľa vzácných predmetov nesmiernej ceny. Nasledovali tri voľné dni bez koncertov, ktoré som využil na výlety k veľkým pyramídám, ale i k cvičeniu programov na koncerty. O mojich spomienkach by sa dalo písať do nekonečna. No dnes sú už pomerne známe poznatky z egyptskej histórie — a tak si ponechajme miesto pre spomienky na umeleckú činnosť. Zaznamenám ju v budúcom HZ.

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Spoločná súťaž Čs. rozhlasu, časopisu Rozhlas a HZ Tri otázky pre vás

Správne odpovede na otázky tretej kvízovej relácie, ktorú sme vysielali 17. II. 1974:

1. Česká filharmonia, 2. Klavirista Jan Panenka, 3. Huslista Jozef Suk. Autor interpretovanej sonáty — L. van Beethoven.

Mená výhercov III. kola: Vecnú prémii časopisu Rozhlas v hodnote 100.— Kčs získal: Ing. Václav Poppe, Hliny 733 B, Žilina, dlhohrajúce platne získali: Mária Kováčová, Včelárska 8, Bratislava, Jozef Samo, LŠU Vranov nad Topľou, Jana Thurzová, Obchodná 2, Trenčín, Juraj Zarnovičan, Langsfeldová 42, Bratislava. Výhercom venujeme koncert na želanie, v ktorom zaznejú ich obľúbené skladby. Okrem toho dostanú polročné predplatné HZ.

Otázky IV. súťažnej relácie, ktorá sa vysielala 26. II. a 3. III. t. r. o 15,20 hod.:

1. Ako sa volá rozsiahla symfonická kompozícia J. Suka, do ktorej skladateľ vložil svoju bolesť nad stratou A. Dvořáka a ženy Otily?
2. B. Smetana venoval pamiatke jednej z troch zomretých dcér Klavírne trio g mol. Napíšte meno tohto dievčatka, ktoré v útlom veku udívala neobyčajným hudobným talentom.
3. V čase, keď pracoval L. Janáček na svojej vynikajúcej opere, zomrela mu dcéra Olga. Napíšte nám názov tejto opery.

Odpovede posielajte do 11. marca t. r. na adresu: ČS. ROZHLAS, ZOCHOVA 3, 897 11 Bratislava, Redakcia symfonickej, komornej a opernej hudby. Heslo: „Tri otázky pre vás“. Pripíšte názov obľúbenej skladby a nalepte kupón z HZ.

Hudobný život
Kupón 4

Prehliadka organistov

Bratislavská verejnosť o nej takmer nepočula. Doteraz najväčšie podujatie tohto druhu sa uskutočnilo v budove Slezskeho múzea v Opave, kde bol dočasne umiestnený nový, trojmanuálový organ bratislavského Konzervatória.

Prvý večer patrila žiakom bratislavského Konzervatória (trieda prof. I. Skuhrovej). Otvorila ho Edita Salaiová, útle dievčatko, ktoré však prekvapilo smelosťou a istotou, s akou pristupovalo k náročnému „kráľovskému“ nástroju. V efektnej Boelmannovej Gotickej suite i v Kabeláčovej Fantázii ukázala vďaka muzikálnosti, zmyslu pre romantický výraz a schopnosti prispôbiť sa novým zvukovým danostiam neznámeho nástroja a priestoru. Nemenej zaujala Alena Fabiánová pri prednese filigránsky jemného, na farebné kontrasty a tempové zmeny náročného Pastorale C. Francka, potom v Kabeláčovej Fantázii d mol, ktorú uchopila s pozoruhodnou muzikantskou dravosťou. Iný typ interpreta vyrastá v Jánovi VI. Michalkovi, ktorý k tmočeniu Bacha pristupuje s akademickou rozvahou, snažiac sa predovšetkým o precízny a jasný prednes, bez pokusov o dramatizovanie detailov, alebo o maximálne tempo. Trojica poslucháčov bratislavského Konzervatória v každom prípade úspešne reprezentovala svoju školu a získala si zaslúženú pozornosť a uznanie.

Na druhom koncerte Ivan Kozel znova osvedčil svoj vzťah k interpretácii menej známych diel organovej literatúry (hral Buxtehudeho, J. des Prés, Mozarta a Alaina). Dôraz kládol na vycibrenie detailov a na využívanie neobyčajných registračných schopností. Jeho prístup dobre znázorňuje vernosť organistov k nástroju, ochotu študovať nové a nové skladby, i keď možnosti účinkovania sú celkom ojedinelé. V druhej časti koncertu si Eva Kamrlová zaumienila vyskúšať schopnosti nového nástroja na Clérambaultovej Suite, založenej na zvukových kontrastoch francúzskeho organa. Jej pokus vyznel úspešne. V skladbách Zimmera a Ebena znova dokázala, že jej interpretačnému naturelu je veľmi blízka moderná tvorba, v ktorej demonštruje svoju vyspelú techniku a impulzívny, strhujúci prejav.

Na ďalšom koncerte sa predstavili dve poslucháčky Košického konzervatória. Eva Magdová hrala Bacha a Mendelssohna. V svojom pomerne krátkom programe ukázala talent a seriózny prístup k štýlovej diferenc-

vanému tmočeniu skladieb. Milada Mesíková do takmer hodinového programu zaradila reprezentatívny výber (Bach, Franck, Mendelssohn). No nielen náročným výberom skladieb, ale aj citlivým riešením množstva interpretačných problémov sa snažila navodiť atmosféru náročného, takmer recitátového výkonu. Je príjemné konštatovať, že pod vedením prof. I. Sokola vyrastá aj v Košiciach skupina talentovaných organistov.

Erika Hahnová (má už za sebou aj zahraničné úspechy) pristupuje k interpretácii s filozofickým nadhľadom, s obľubou vyhľadáva problémy, aby ich samostatne riešila. Po ukážkach z Levčských tabulatur hrala Concerto St. Németha-Samorínskeho, rozsiahle, mnohoúsekové dielo, ktorého nároky na kontrasty ďaleko prevyšujú bežné normy klasických koncertov a stavajú interpreta pred neľahký problém. V obľúbenej Zimmerovej Fantázii a toccate ukázala E. Hahnová zmysel pre hantavu a pregnantný rytmus. Róbert Grác hral skladby Walthera, Liszta a Ebena s patričným zvýraznením efektov klasickej hudby i dramatickosti romantických a moderných skladieb. Ukázal, že vôbec nemieni zanechať aktívnu činnosť koncertného organistu.

Ako dôstojný záver prehliadky vyznel koncert dvoch poslucháčok VŠMU (trieda prof. F. Klindu). S výnimkou jedinej skladby prezentovali výlučne tvorbu 20. storočia, postrádajúcu vďaka pôsobivosti známych barokových a romantických diel. Napriek tomu udržali pozornosť publika od prvej do poslednej chvíle. Zlatica Suchánková hrala na úvod Buxtehudeho, potom Hindemithovu II. sonátu, Kardošove Elezioni a Suito sovietskeho autora G. A. Mušela. S obdivuhodnou sústredenosťou zdolávala nemalé technické problémy týchto skladieb, ani na chvíľu nezabúdajúc na výrazovú stránku: pevne držala v rukách impulzívny tok hudby, cieľavedome narábala s tempovými zmenami a gradáciami. Katarína Lelovičová v ničem nezaostala za svojou výbornou kolegyniou. Portréty A. Očenáša a Sonáta d mol M. Regera vyzneli v jej podaní neobyčajne presvedčivo. Bolo potešiteľné pozorovať, ako sa publikum zainteresovalo do počutia atmosféry „poslucháckeho náročných“ skladieb, akonáhle počuli výraznú veľkú výkonnosť.

Prehliadka slovenských umelcov, uskutočnená na území ČSR, dokazuje — presvedčivejšie ako veľké slová — bratskú spoluprácu a vzájomnú pomoc v oblasti kultúry. A konečne: nový organ otvoril nesporné novú etapu vo vývoji slovenského organového umenia. Konzervatórium (v spolupráci so Slovkoncertom) iste prispieje k tomu, aby sa najbližšie prehliadky mladých talentov realizovali už v Bratislave, a to s plnou publicitou, aby poslúžili ako významné stimuly ich rastu. Nový nástroj dáva k tomu všetky predpoklady.

L. DOŠA